ΚΟΡΙΝΝΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

ΧΡΗΣΤΟΥ Σ. ΧΙΩΤΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'. ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1877 ΦΥΛΛ. Θ'.

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΚΑΙ Ο ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

ὑπὸ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΒΥΘΟΥΛΚΑ τ. φ.

(συν. καὶ τέλος ὅρα φυλ. ἡ.)

Ὁ Εὐριπίδης εἶχεν ἀφαιρέσει ἐκ τῆς τραγῳδίας πᾶν ἰδεῶδες καὶ καταβιβάσει αὐτὴν εἰς τὴν γυμνὴν πραγματικότητα τοῦ καθημερινοῦ βίου· οὐδεὶς δὲ σοφιστὴς ἢ φιλόσοφος εἶχε διασείσει τὴν ἀρχαίαν πίστιν τοῦ λαοῦ, ὡς ὁ Εὐριπίδης, ἀπομακρύνων ἐκ τῆς θρησκείας αὐτοῦ πᾶν μὴ θεῖον. Ὡς πολίτης ὁ Εὐριπίδης θεωρούμενος, δεικνύεται εἰς ὑπερβολὴν φιλόπολις, οὐχὶ μόνον ἀπανταχοῦ τῶν ἑαυτοῦ δραμάτων εὐκαιρίαν ζητῶν ἵνα ἐπαινέσῃ τοὺς ἑαυτοῦ πολίτας, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρα δράματα ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ συντάξας. Ἐν γένει ὁ Εὐριπίδης εὑρέθη εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν τραγῳδιῶν εἰς ἀντίθεσιν πρός τε τὸν Αἰσχύλον καὶ Σοφοκλέα· διότι ὁ μὲν Αἰσχύλος ἀνευρίσκει εἰς τὰς ἱερὰς παραδόσεις τῶν μύθων τὰς ὑψηλὰς βουλὰς τῆς θείας προνοίας· ὁ δὲ Σοφοκλῆς διακρίνει ἐν αὐτοῖς τοὺς νόμους, καθ' οὓς διευθύνεται ὁ ἀνθρώπινος βίος, ἀλλ' ὁ Εὐριπίδης τοὐναντίον ἀνακαλύπτει διὰ τῆς σκέψεως ὅτι οἱ μῦθοι περιέχουσι πολλὰς καὶ ποικίλας ἀντιφάσεις, καὶ τόσα κακὰ, ὅσα καὶ ἀγαθά· ὥστε οὔτε τὰς περὶ θεῶν δόξας δύναται νὰ συμβιβάσῃ πρὸς τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις, οὔτε τὴν διαφωνίαν ταύτην παρέρχεται ἐν σιωπῇ· καὶ ὅτε μὲν ἀπορρίπτει τοὺς περὶ θεῶν μύθους, ὁτὲ δὲ παραδέχεται ὡς ἀληθεῖς τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις, περιβάλλει ὅμως σχῆμα εὐτελὲς ἐκεῖνα τὰ πρόσωπα, ἅτινα ἐξυμνοῦνται ἐν τοῖς μύθοις ὡς ἔξοχα καὶ ἐπιφανῆ. Τὴν Ἑλένην π. χ. ἧς τὰς ἁμαρτίας συνεκάλυψεν ὁ Ὅμηρος μετὰ πολλῆς εὐσχημοσύνης καὶ χάριτος, περιγράφει ὡς κοινὴν μοιχαλίδα· τὸν δὲ Μενέλαον ὡς ἄνθρωπον μωρότατον, ὅστις χάριν κακῆς γυναικὸς ἐθανάτωσε πολλοὺς γενναίους ἄνδρας. Οὕτω δὲ καὶ τὴν τοῦ Ὀρέστου μητροκτονίαν, τὴν κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀπόλλωνος γινομένην, ὁ μὲν Αἰσχύλος παριστᾷ ὡς δεινὴν ἀλλ' ἀναγκαίαν καὶ ἀναπόφευκτον πρᾶξιν, ὁ δ' Εὐριπίδης ἄντικρυς ἐλέγχει καὶ κατακρίνει. Χρᾶται δὲ ταῖς μυθικαῖς παραδόσεσι μετὰ μεγάλης ἐλευθερίας καὶ αὐθαιρεσίας, καὶ τοῦτο ἵνα λαμβάνῃ ἐξ αὐτῶν ἀφορμὰς ἀγώνων, καὶ πάθη τραγικά, παριστῶντα πιστῶς οὐχὶ τῶν ἡρώων τὸ ἦθος, ἀλλὰ τὰς σφοδρὰς καὶ βιαίας ὁρμὰς τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του· διὸ καὶ ἔλεγεν ὀρθῶς ὁ Σοφοκλῆς, ὅτι αὐτὸς μὲν ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους ὁποίους δεῖ, Εὐριπίδης δὲ οἷοί εἰσιν. Ἐν ᾧ ὁ Σοφοκλῆς τὰ πρόσωπα τῶν τραγῳδιῶν του περιβάλλει μὲ μεγαλοπρεπέστερον χαρακτῆρα τῆς οἰκείας φύσεως, ἐν ᾧ ἐξευγενίζει καὶ αὐτὰ τὰ ταπεινότερα, ἐξευρίσκων ἐπιχειρήματα δικαιολογοῦντα τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις των, ὁ Εὐριπίδης ἀποκόπτει τὴν ἰδανικὴν μεγαλειότητα τῶν ἡρώων καὶ ἡρωΐδων, καὶ καταβιβάζων αὐτοὺς εἰς τὴν τάξιν τῶν κοινῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς του, ἀποδίδει εἰς ἐπιφανεῖς ἄνδρας τῶν πάλαι χρόνων, πάθη καὶ ἐλαττώματα μικροπρεπῆ, ἅτινα ἀπᾴδουσιν πρὸς τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ λόγου καὶ πρὸς τὴν ἄλλην ἐξωτερικὴν πομπὴν καὶ τὸν ὄγκον τοῦ τραγικοῦ κοθόρνου. Τὰ πρόσωπα παρ' Εὐριπίδῃ ἔχουσι μεγάλην κλίσιν εἰς τὰς κρίσεις καὶ θεωρίας, ἅπτονται κοινῶν καὶ βιωτικῶν πραγμάτων, ἅτινα ἐρευνῶσι ὑπὸ λεπτεπιλέπτους ἐπόψεις. Οὕτω π. χ. ἐκτυλίσσει ἡ Μήδεια μακρὰν θεωρίαν περὶ τῆς καθόλου τύχης τῆς γυναικὸς, καὶ λέγει σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι πολλὰ χρήματα δίδουσιν αἱ γυναῖκες εἰς προῖκα, ἵνα λάβωσιν οὐχὶ σύντροφον ἑαυτῶν, ἀλλὰ δεσπότην τὸν σύζυγον. Ταῦτα πάντα δηλοῦσιν ἡμῖν, ὅτι πολὺ ἐπιτυχῶς καὶ ἐπιμελῶς ἐμελέτησε τὴν φύσιν τοῦ γυναικείου φύλλου, διότι παρατηροῦμεν ὅτι ὅλα τὰ τολμηρὰ ἐπιχειρήματα ἐν ταῖς τραγῳδίαις του ἀποδίδονται εἰς τὰς γυναῖκας. Πλὴν τούτου ὁ Εὐριπίδης, ἵνα ἐπισπάσῃ τὸν ἔλεον τῶν θεατῶν, ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τὰ μικρὰ παιδία, ὡς νὰ ἐμφανίζηται εἰς δικαστήριον ζητῶν τὴν συμπάθειαν τῶν δικαστῶν.

Περὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν δραμάτων του διεφώνουν καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι· μετὰ πολλῶν ἐρευνῶν, φέρονται ὁ-

νόματα τραγῳδιῶν 68, καὶ 8 σατυρικὰ δράματα, ἐξ ὧν γνωστὰ διεσώθησαν πλήρη, 17, καὶ τὸ σατυρικὸν δρᾶμα Κύκλωψ, τὸ μόνον τοιούτου εἴδους ἐκ τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ γλῶσσα τοῦ Εὐριπίδου ἐν τῷ διαλόγῳ τῶν δραμάτων του, δὲν διαφέρει τῆς συνήθους κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἔν τε τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου καὶ τοῖς δικαστηρίοις· διότι ἡ εὐστοχία, ἡ εὐκολία καὶ ἡ εὐστροφία ἐποίησαν τοῖς συγχρόνοις μεγίστην ἐντύπωσιν. Ὁ Ἀριστοτέλης λέγει ἐν τῇ ρητορικῇ, ὅτι πρῶτος ὁ Εὐριπίδης ὑπέδειξε τὸν τρόπον δι' οὗ δύναται ὁ λέγων, εἴτε ρήτωρ εἶνε, εἴτε πωλητής, νὰ κινήσῃ τοὺς ἀκροατὰς, «ἐὰν ἐκ τῆς κεἰωθείης διαλέκτου ἐκλέγων συν»τιθῇ τὰ ὀνόματα». Διὰ τοῦτο οἱ ἀκροαταί του δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ ἐντείνωσι τὸ οὖς καὶ τὸ πνεῦμα, διότι ἐνόμιζον ὅτι εὑρίσκονται ἐν μέσαις Ἀθήναις μεταξὺ τῶν ρητόρων καὶ φιλοσόφων.—Οἱ νεώτεροι ὠνόμασαν τὰς τραγῳδίας του παθολογικὰς, τοῦ δὲ Σοφοκλέους παθητικάς, καὶ τοῦ Αἰσχύλου δαιμονίας. Διαπρέπει ὁ Εὐριπίδης κατὰ τὸν πλοῦτον τῶν γνωμικῶν, ἅτινα πολλάκις οὐκ εἰσὶ καταλλήλως ἐν τῇ οἰκείᾳ αὐτῶν θέσει. Τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἐκφράσεως ἔμαθε παρὰ τοῦ Προδίκου, ἀλλ' ὅσον ἀκριβὴς ἦτο εἰς τὴν ἔκφρασιν, τοσοῦτον ἐταπείνωσε τὴν τέχνην· οἱ πρόλογοι τῶν μελαγχολικῶν αὐτοῦ τραγῳδιῶν, ἔχουσί τι μονότονον, στεροῦνται τῆς δραματικῆς ζωηρότητος καὶ προαγγέλλουσι τοῖς θεαταῖς ὅτι ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ δράματος ὤφειλον ν' ἀναμένωσι. Διὰ τοῦτο κακίζεται ὁ ποιητὴς· ὡσαύτως καὶ δι' ἕτερόν τι μεμπτέος, διὰ τοῦ ὅτι δηλ. τὰ πλεῖστα τῶν χορικῶν ἀσμάτων του εἶνε ἐμβόλιμα, δηλ. δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δράματος. Ὅσον ψεκτοὶ εἶναι οἱ πρόλογοί του τοσοῦτον καὶ οἱ ἐπίλογοι ἢ αἱ λύσεις τῶν τραγῳδιῶν του. Ἐνῷ ὁ ποιητὴς εὐφυῶς συγκρούει τὰ πάθη καὶ περιπλέκει τὸν μῦθον, μὴ δυνάμενος νὰ λύσῃ αὐτὸν, καταφεύγει εἰς θαύματα· διὸ ἐπενόησε τὸν ἐκ μηχανῆς θεὸν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ, ἔνθα ἡ λύσις ἄνευ τοιούτου βοηθήματος ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ, δὲν πράττει τοῦτο. Ἐν τῷ ὅλῳ δράματι ὁ ποιητὴς οὔτε τὴν ἀνάπτυξιν ἀρχῆς τινος θηρεύει, οὔτε τὰ διάφορα μέρη τοῦ δράματος νὰ συνενώσῃ δύναται. Ἐγνώριζε μόνον νὰ πραγματεύηται νέους μύθους καὶ τοὺς ἀρχαίους ἐντέχνως νὰ ἐπισκευάζῃ· Τὰ πρόσωπα τῶν τραγῳδιῶν αὐτοῦ, σταθεροῦ χαρακτῆρος καὶ ἡγεμονικῆς μεγαλοπρείας στερούμενα, διακρίνονται μᾶλλον διὰ τῆς σκεπτικῆς ρητορικῆς ἢ διὰ τοῦ ἠθικοῦ πυρός.

Τὰ προτερήματα, ἐλαττώματα, καὶ ἡ ἀθανασία τοῦ Εὐριπίδου συνοπτικῶς ἔχουσιν οὕτως. Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ βίῳ, ὅστις ταχέως μετέβαινεν ἀπὸ τῆς μιᾶς τάξεως εἰς ἑτέραν, ἤρξατο αὖθις νέα ἐποχή. Ὁ χρηστὸς καὶ ἔντιμος τῶν Κιμωνείων χαρακτὴρ ἀποσβέννυται μετὰ τὸν θάνατον τούτου, καὶ κατὰ τὸν λυπηρὸν καὶ συχνάκις ἀμφιβολίαν πρὸς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προκαλοῦντα πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἀναφύεται νέα γενεὰ οὐδαμῶς σεβομένη τὰ πάλαι νομιζόμενα ἐν τῇ θρησκείᾳ, πολιτείᾳ καὶ τέχνῃ. Πρὸς τὴν κοινωνίαν ταύτην εἰς ἀποσύνθεσιν εὑρισκομένην προστίθεται καὶ ὁ Εὐριπίδης καὶ γίνεται αὐτῆς συνήγορος, χωρὶς ὅμως νὰ γίγνηται ὑποχείριος τῇ ὀχλοκρατίᾳ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὡς ὁ Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς «Βατράχοις» αὐτὸν παριστᾷ. Παραδέχεται ὅτι ἐκ τῆς τοιαύτης κοινωνίας θὰ ἀναλάμψῃ νέος Περικλέους αἰών. Ἀλλ' ὁ κόσμος ἐκ τῆς ἱστορίας βεβαίως δὲν γινώσκει, τί δύναται νὰ γείνῃ ἐκ καταπεσούσης τινὸς δημοκρατίας. Ὡς κυρίον του προτέρημα ἦτο, ὅτι ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καταβιβάζει τὰς τραγῳδίας του εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ γίγνεται οὕτω ψυχαγωγικώτερος, ἢ οἱ ἀρχαῖοι. Ἐν δραματικῇ μορφῇ ἐπισκοπεῖ τὰ μύχια τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, ἀνατέμνει τὰ πάθη της, ὡς πρόβλημα δὲ αὐτῆς καὶ τοῦ ποιητοῦ, θεωρεῖ τὴν σπουδὴν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Κατ' αὐτὸν οὐδὲν ὑπάρχει πεπρωμένον, οὔτε Ὁμηρικοὶ καὶ Ἡσιόδειοι θεοὶ, ὀλίγον δὲ σεβασμὸν ἐπιδείκνυται πρὸς τοὺς ἱερεῖς ὡς μάντεις. Πλὴν ἀλλ' ὅμως οὐχὶ σπανίως τὸν πολύπλοκον τῆς τραγῳδίας κόμβον λύει διὰ θεοῦ, ἀντίφασις ἥτις βεβαίως εἶνε μόνον κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ ἐξωτερική. Συμφώνως πρὸς τὴν φιλοσοφικὴν αὐτοῦ τάσιν ἐνυφαίνει συχνάκις γνώμην, καὶ ἐντεῦθεν ἔλαβε τὸ ὄνομα ὁ σκηνικὸς φιλόσοφος. Ὑπὸ ἀνθρωπολογικὴν ἔποψιν ὁ Εὐριπίδης θεωρεῖ τὸν ἔρωτα ὡς τὸν κυριώτατον μοχλὸν, καὶ προσεγγίζει οὕτω πρὸς τὸ νεώτερον δρᾶμα, ὅσον οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ. Ἀληθῶς τὴν φύσιν ἀπεικονίζων εἶνε ἐφευρετικὸς, πλήρης ἰδεῶν καὶ ἐν τῇ διαγραφῇ τῶν χαρακτήρων, ἰδίως τῶν γυναικείων λεπτότατος (προβλ. Γραμμ. Ἑλλ. ὑπὸ Β. Καπνίου μ. τ. Γαλήνη.) Παραλείπομεν τὸ περὶ τραγῳδίας καὶ τὴν ἐξέτασιν τοῦ Εὐριπίδου ὑπὸ διαφόρους ἐπόψεις, ἅτε προτιθέμενοι ἀλλαχοῦ νὰ γράψωμεν.

Ἀθήνησι 1877.

Τὸ κατωτέρω τραγικώτατον διήγημα, ἐλήφθη ἐκ τῶν πεζῶν ἔργων τοῦ ἀοιδίμου Σ. Βασιλειάδου, ὧν τινων πολλὰ καὶ εἰς ξένας γλῶσσας μετεφράσθησαν πᾶς δὲ Ἕλλην φίλος τοῦ καλοῦ, ἐθρήνησε τὸν ἄωρον τοῦ ἀνδρὸς θάνατον. Εἰδήμων οὗτος τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας, ἀνελίσσει ἐν αὐτῷ στυγερὰν καὶ φρικαλέαν εἰκόνα, ὁμοίαν τῇ τοῦ Σαικασπηρείου Μάκβεθ, βουλόμενος νὰ ἀπεικονίσῃ τὰς θυέλλας μοχθηρᾶς ψυχῆς ὑπὸ κακοζήλου καὶ ἀποτροπαίου πάθους παρασυρομένης. Πᾶσαι αἱ καλλοναὶ ἀνειμένης φαντασίας καὶ καρδίας περιπαθοῦς φαίνονται ἐνταῦθα συνηρμολογημέναι. Εἴθε ἡ περιγραφομένη ἀφήγησις, διασείουσα σφοδρῶς τοὺς τυχὸν ὑπὸ παραπλησίου πόθου κυριευομένους, καὶ χάριν αὐτοῦ ἀναιτιήτους πρὸς τὴν πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ διατελοῦντας, νὰ ὑποδείξῃ τὴν χαίνουσαν ἄβυσσον εἰς ἣν ἀκαθέκτως ὠθοῦνται!

Σ. τ. Δ.

ΤΟ ΧΡΥΣΙΟΝ

«Χρυσίον τί ἠδύνασο νὰ πράττῃς!
Καὶ τί πράττεις!»

Α. Βυζάντιος.

I

Ἐν ᾧ ἡ ἐπ' ἐσχάτων φοβερὰ εἰς τὰ πρόθυρα τῶν Πα-

ρισίων γενομένη δολοφονία καθ' ἁπάσης τῆς οἰκογενείας Κίγκ, συνετάραττε τὴν Γαλλίαν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον, ὅλοι δ' ἀνέπνευσαν ἄσμενοι καὶ πρὸς τιμὴν τῆς ἀνθρωπότητος ἀνεκήρυξαν ἐνθουσιώδεις μόλις ἔμαθον ὅτι οὐδαμῶς ἐνείχοντο εἰς τὴν δολοφονίαν ταύτην ὁ πατὴρ ἢ ὁ υἱὸς, τὸ ἀποτρόπαιον τοῦτο κακούργημα προὐκάλει ἅμα, ἐν Γαλλίᾳ ἰδίως, μακροτάτας μελέτας καὶ κρίσεις ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς τοῦ λαοῦ ἀνατροφῆς. Εἰς ἓν τῶν τελευταίων φύλλων τοῦ παρισινοῦ «Χρόνου» ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ ἐγράφοντο σὺν ἄλλοις ταῦτα. «Οἱ συνδυασμοὶ τῆς κακουργίας σπανίως ἔφθασαν εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ἐκτὸς παρὰ τοῖς μυθιστοριογράφοις τοῦ ἐγκλήματος. Πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι εἶνε πολὺ δύσκολον νὰ μὴ ἀποδώσῃ τις τὴν φρικώδη σύλληψιν τῆς σκληρᾶς αὐτῆς πράξεως εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν μᾶλλον διεφθαρμένων ἀναγνώσεων ἐπὶ κεφαλῆς ἐχούσης ἤδη τὴν πρὸς τοῦτο ροπήν. Ἡ δημοτικὴ ἡμῶν φιλολογία εἶνε δυστυχῶς κατὰ μέγα μέρος, μάλιστα κατὰ πολλῷ μείζονας ἀναλογίας ἢ ἀλλαχοῦ, φιλολογία τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς λαιμητόμου. Ὑπὲρ δὲ τῆς ἀληθείας ταύτης δυνάμεθα νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν μαρτυρίαν συγγραφέως, ὅστις καλλιεργήσας αὐτὸς οὗτος τὸ εἶδος τοῦτο, ὁμολογεῖ εἰς τὸ Figaro τὸ σφάλμα του. «Ἡμεῖς οἱ μυθιστοριογράφοι τῶν κακουργοδι»κείων, λέγει ὁ Κ. Κωδὲν, οἱ ἐκποιητικίσαν»τες τοὺς δολοφόνους καὶ διαφημίσαντες τοὺς λαιμη»τομηθέντας, εἴμεθα κατὰ μέγα μέρος ἔνοχοι τῆς ἀ»παισίας ἐπιδημίας τῶν αἱματηρῶν ἐγκλημάτων, ἥτις »καταθλίβει καὶ ἀτιμάζει τὴν γῆν ἡμῶν. Διὰ τὴν τοῦ »κοινοῦ νοὸς ταύτην ἐλεινὴν ἀποπλάνησιν ἀπὸ τῆς φυ»σικῆς εὐθύτητος, τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ δικαίου, ἃς »μεμφώμεθα ἐπίσης, θέλω ἐπαναλαμβάνῃ αὐτὸ μέχρι »κόρου, τὴν ὀλεθρίαν καὶ οἰκτρῶς ὠνητὴν μανίαν τοῦ »νὰ καθιστάμεθα οἱ Ὅμοιροι τῶν Ἀχιλλέων τοῦ ἐγ»χειριδίου καὶ τῶν Ἑλενῶν τῆς δηλητηριάσεως, νὰ »ἐφευρίσκωμεν δὲ τοιούτους ἥρωας, ὅταν ἡ ἀποτρόπαι»ος ἀλήθεια χορηγῇ οὐχὶ ἀρκούντως ἐνδιαφέροντος εἰς »τὴν νοσοῦσαν ἡμῶν φαντασίαν. . .»

Εὐτυχῶς ἐν Ἑλλάδι ἡ τῶν μυθιστοριῶν φιλία καὶ συναναστροφὴ περιστραφεῖσα εἰς τὴν μᾶλλον ἐγγράμματον καί πως διευρωπαϊσμένην μερίδα τῆς κοινωνίας ἡμῶν, μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον, ἀδυνατεῖ νὰ ἐπηρεάσῃ καὶ φέρῃ τὰ οἰκτρὰ παρὰ τῷ λαῷ ἀποτελέσματα, ὡς ἐν Γαλλίᾳ. Ἀλλὰ μετὰ τὴν φιλάνθρωπον καὶ γενναιόφρονα ταύτην ὁμολογίαν τοῦ Κ. Κωδὲν, βαθύτερον ὑφέρπει καὶ ὑπαναφαίνεται εἰς τὰς χειροτέρας τῶν κακουργιῶν, ὡς μυσαρὸν τούτων ἐλατήριον, τὸ χρυσίον, ὅπερ ὤθησε καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ φοβερᾷ δολοφονίᾳ τὸν αὐτουργὸν αὐτῆς Τρόπμαν, τὸ χρυσίον, ὁ μοιραῖος οὗτος βωμὸς τοῦ νεωτάτου κυρίως ἤδη πολιτισμοῦ, βωμὸς ἐπάνω τοῦ ὁποίου θύει ἡ κόρη τὴν ζώνην της, ἡ καρδία τὴν συνείδησιν, ἡ ἀρετὴ τὴν ζωὴν αὐτῆς—ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄνθρωπον.—Ὁ προϊὼν χρόνος καὶ ἡ ἐπὶ τὰ πρόσω τοῦ καλουμένου πολιτισμοῦ πρόοδος ἐν Εὐρώπῃ ἐξαμαυροῖ καὶ ἀφανίζει ἢ ἐπικυροῖ τὰ φιλέρημα δόγματα τοῦ Ρουσσῶ;

II

Ὑπάρχουσιν ἀλήθειαι ἐν τῇ φύσει, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, περιπέτειαι, μεταλλαγαί, συνδυασμοί, ἐκτρώσεις, παραπλανήσεις, ἄβυσσοι ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ ἀνθρώπου, ἃς οὐδ' ἡ μεγαλοφυεστέρα ποιητοῦ φαντασία ἠδύνατο οὕτως νὰ συλλάβῃ καὶ ἀπεικονίσῃ, ὡς συμβαίνουσι δύσεις τοῦ ἡλίου, ἃς μάτην θὰ προσεπάθει νὰ ἀπομιμηθῇ καὶ ἂν ὁ σύμπας ἐπυρπολεῖτο ἐπὶ τούτῳ κόσμος.—Τὰ ἑπόμενα εἶνε μία τῶν μᾶλλον νεωτέρων καὶ ἀληθεστάτων σκηνῶν, ἃς ὑπαγορεύει ἀμείλικτος εἱμαρμένη, τελεσιουργεῖ δὲ ὁ ἀτελὴς καὶ δύστηνος ἄνθρωπος, δύστηνος καὶ ἀτελὴς αἰωνίως, ἐνόσῳ κἂν ἔχει τὰ δύο πλεονάζοντα ταῦτα σκότη· βλακείαν εἰς τὴν διάνοιαν, πάθη εἰς τὴν ψυχήν.

Πρὸ δέκα καὶ τεσσάρων περίπου ἐτῶν, ἔν τινι τῆς Ἑρμιονίδος πολίχνῃ, υἱὸς πτωχῆς οἰκογενείας ναύτης, πτωχοτέρου πλοιαρίου, ἀλλὰ θραοῦ καὶ προπετὲς μειράκιον, ἀποχαιρετίσαν τοὺς γονεῖς ἐρρίφθη εἰς τῆς τύχης τὰ κύματα ζητοῦν εἰς τὴν ξένην μοῖραν εὐδαίμονα. Ἀεὶ εὐλογίαι τῶν γονέων του, τὰ φιλήματα τῆς μόνης του ἀδελφῆς, ὀλίγιστα εἰς τὸ θυλάκιον κερμάτια, ἦσαν τὰ μόνα ἐφόδια τοῦ νέου ἀποδημητοῦ.

Ἤρκει τὸ πρῶτον ἵνα θεμελιώσῃ οἶκον.

Ὁ εὔτολμος ναύτης ἀπὸ πλοίου εἰς πλοῖον, ἀπὸ γῆς εἰς γῆν, εὑρέθη ἐν τέλει εἰς τὰς Ἰνδίας. Ἡ εἰς Θεὸν πίστις ἐμπνέουσα τὴν ἐλπίδα, ἡ καρτερία ἐπιστεφομένη διὰ τῆς νίκης, ἔσωζον καὶ προῆγον μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸν ἄκάματον ἐργάτην. Προσελήφθη ἐπιστάτης εἰς ἐμπορικόν τινα οἶκον τῆς Καλκούτης.

Τὰ πρῶτα ἔτη ἡ πατρικὴ αὐτοῦ οἰκογένεια ἐλάμβανε γράμματά του ἐνίοτε, πολλάκις μικρὰς διὰ τοῦ Λονδίνου χρηματικὰς ἀποστολὰς, ἄλλα δωρήματα. Οὗτος μετά τινα χρόνον ἔμαθεν ἐν Καλκούτῃ τὸν γάμον τῆς ἀδελφῆς του ἐν τῇ πατρίδι. Ἔστειλεν ἐπὶ τούτῳ χαρμόσυνον καὶ πλήρη εὐχῶν καὶ χαρίτων ἐπιστολὴν, ἐπιστολὴν τελευταίαν.

Ἐπῆλθε σιγή.

Ἡ στερεὰ γῆ ἔχει πλειότερα τῆς θαλάσσης κύματα. Νέαι τοῦ παλαιοῦ ναύτου τύχαι, ἐμπορικαὶ περιπέτειαι κατέκλιναν καὶ οἱονεὶ ἐστόμωσαν τὸν φιλάδελφον καὶ εὔχαριν υἱόν. Ἦτο ἀσθενὴς, ἐγένετο πένης, μετέβη ἀλλαχοῦ, μακρότερον; Τίς οἶδε!—Τὰ ξένα εἶνε ἔρημα καὶ μαῦρα πάντοτε. Εἰς τὰς ἀκοὰς καὶ τὴν καρδίαν τῆς μητρὸς ὁμιλοῦσι πάντοτε ὑπόπτως, πενθίμως, δυσοιώνως, περιδείλως, λυπηρῶς. Τάχα θερμαίνουσι τὸν ἀπόντα υἱὸν φιλόστοργοι φροντίδες, ἂν ἴσως ἀσθενῇ; Φθάνει γράμμα τι πρὶν ἀνοιγῇ, τάχα ἐγκλείει χαρᾶς ἢ δάκρυα; Ἀλλ' ὅτι ὧδε πικρότατον, παρῆλθεν ἤδη ἓν ἔτος, καὶ οὐδεμία ἔτι ἐπιστολή.

Μὲ τὴν ζωὴν τῶν γερόντων γονέων ἐσβύνετο καὶ ἡ ἐλπὶς τοῦ νὰ ἐπανίδωσι τὸν πεφιλημένον υἱόν. Ἐκ τύχης, ἀπὸ τὴν φωνὴν τῶν ὁδῶν, ἀπό τινος ἐκεῖθεν προ-

ελθόντος Ἕλληνος ναύτου, ἔμαθον ὅτι ὁ γενναῖος υἱὸς οὐδαμοῦ τῆς γῆς πλέον φαίνεται. Ἐχάθη.

Δηλαδὴ ἀπέθανεν. Ἡ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν τῇ ξένῃ σιωπὴ καὶ ἀφάνεια εἶνε θάνατος. Οἱ γονεῖς περιεβλήθησαν πένθος, ἡ μήτηρ διέσχισεν, ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀποδυρομένη, τὴν μορφὴν διὰ τῶν ὀνύχων. Τὸ πρῶτον τεχθὲν παιδίον τῆς ἀδελφῆς, τυχὸν ἄρρεν, ἔλαβε τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλιπόντος ἀδελφοῦ. Οὕτω κἂν διαιωνίζετο καὶ ἡγιάζετο ἡ μνήμη του.

Πολλάκις εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, ὁπότε τὸ βαρὺ ἄλγος ἐπὶ τῷ πρώτῳ τοῦ θανάτου ἀκούσματι παρῆλθε, πολλάκις καθήμενοι περὶ τὴν ἑστίαν οἱ γονεῖς, ἡ ἀδελφή, ὁ νέος αὐτῆς σύζυγος, ἀνεπόλησαν καὶ πυχήθησαν καὶ ἐφαντάσθησαν τὸν ἀπόντα υἱὸν ἔτι ζῶντα εἰς γωνίαν τινὰ τῆς γῆς, πλουτοῦντα ἐν αὐτῇ πιθανῶς, ἐνθυμούμενον καὶ συνομιλοῦντα περὶ τῆς πατρικῆς του οἰκογενείας πάντοτε, μίαν ἡμέραν τέλος ἐπαναστρέφοντα εἰς τὴν γεννέθλιον γῆν καὶ τὴν πατρῴαν ἑστίαν μὲ μακρὰν γενειάδα καὶ μακροτέραν χρυσοφόρον ζώνην. Τότε, εἰς τὰς γλυκείας καὶ πικροτάτας συνομιλίας ταύτας «Νὰ δώσῃ ὁ Θεός!» ἐπανέλεγον τῆς μητρὸς τὰ ὑποτρέμοντα χείλη, ὑγραίνοντο οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἀδελφῆς, ἔπιπτεν ἐπὶ τὸ στῆθος ἡ κεφαλὴ τοῦ γέροντος πατρὸς βαρεῖα καὶ ἄφωνος.

Οἴμοι! Παρῆλθεν ἔτι ἓν ἔτος, ἀλλ' οὐδεμία ποτὲ ἐπιστολή, οὐδεμία εἴδησις, οὐδὲν ζωῆς τεκμήριον, οὐδὲν τοῦ ὀνόματός του ἄκουσμα, οὐδαμοῦ. Βεβαίως εἶχεν ἀποθάνῃ. Ἡ φύσις μεγαλουργὸς καὶ παρήγορος περικαλύπτει διὰ κόνεως τὰ ὀστᾶ τῶν κεκοιμημένων, διὰ λήθης τὴν καρδίαν τῶν ἐπιζώντων. Ὁ πεφιλημένος υἱός, ὁ παλαιὸς ναύτης, ὁ ἐν τῇ ξένῃ ἔμπορος, ὁ ἐπὶ μακρὸν ἀφανὴς καὶ σιωπήσας ἄνθρωπος ἐλησμονήθη.

Μόνη ἡ ἀδελφὴ ἤλπιζεν ἔτι· ἴσως τὸ αὐτὸ τοῦ υἱοῦ της ὄνομα ἔφερε πλειότερον εἰς τὴν μνήμην αὐτῆς τὸν ἀδελφόν, ἴσως ἤλπιζεν ἔτι αὕτη μόνη, διότι ἡ νεότης εἶνε ζωή, δηλονότι ἐλπίς.

III

Συνεπληροῦντο δέκα καὶ τέσσαρα ἔτη ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀπῆλθε τῆς Ἑρμιονίδος ὁ παλαιὸς ναύτης, ὅτε ἡμέραν τινὰ περὶ τὴν δείλην, ἄνθρωπός τις, εὐτελῶς ἀλλ' ἀσφαλῶς ἐνδεδυμένος ἀπεβιβάζετο ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς· ἐκάθησεν εἰς τὸ πρῶτον τυχὸν καφφενεῖον, ἔλαβεν ἠρέμα ποτόν τι, προσεκάλεσεν ἠπίως γνωστόν του γέροντα, ἠρώτησεν ἐπιπολαίως περί τινων ἄλλων, εἶτα περὶ τῶν συγγενῶν του. Ὁ γέρων οὐδὲν ὑπονοῶν, μηδαμῶν ἀναγνωρίζων τὸν παλαιὸν νεανίαν, ὡμολόγησεν ὅτι ζῶσιν οἱ γονεῖς καὶ ἡ κόρη περὶ ὧν ἠρώτα, ἀλλὰ μόνη καὶ βαρυτάτη αὐτῶν δυσμοίρια ἦτον ἄλλοτε ἡ εἰς τὰ ξένα ἀπώλεια τοῦ υἱοῦ των. Ὁ ξένος ἔκ τινων ἄλλων λόγων ἐνόησε τὴν κατοικίαν τῆς ἀδελφῆς, καὶ πληρώσας τὸ ποτόν του καὶ τὸ τοῦ γέροντος, διηυθύνθη βραδεῖ βήματι εἰς τὸν ὑπονοηθέντα οἶκον.

Ἐκτύπησε τὴν θύραν. Ἡ ἀδελφὴ προσέδραμεν. Εἶχε τὸ πρόσωπον ἱλαρὸν, ἐπὶ τοὺς μαστοὺς ἐκράτει εὐτραφὲς νήπιον. Ὁ ξένος ὑπόδακρυς ἐμειδίασεν. Ἀλλὰ καταστείλας ἑαυτὸν καὶ τ' αὐστηρὰ τοῦ τόπου ἤθη γνωρίζων, χωρὶς νὰ προχωρήσῃ ἔνδον, ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς θύρας καὶ εἶπε.

—«Ἔχετε κκμμίαν εἴδησιν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ σας;»

—«Τίνος ἀδελφοῦ;» ἀπήντησεν ἡ νεαρὰ γυνή.

—«Αἴ! τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου!»

—«Θεέ μου! ὑπέλαβεν αὕτη, ἐκεῖνος ἀπέθανεν εἰς τὰ ἔρημα τὰ ξένα! Ὁ Θεὸς νὰ ἀναπαύσῃ τὴν ψυχήν του!»

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς γυναικὸς ἐθολώθησαν. Ὁ ξένος ἐπανέλαβεν. «Ὁ Θεὸς ἀναπαύει τῶν ἀποθαμμένων τὰς ψυχὰς εἰς τὸν οὐρανόν· τῶν ζωντανῶν ὅμως ἀναπαύει τὰ σώματα εἰς τὴν πατρίδα!»

—«Τί θέλεις νὰ εἴσῃς, ξένε;» εἶπεν ἀποροῦσα ἡ πτωχὴ γυνή.

—«Ὅτι ὁ ἀδελφός σου ζῇ».

—«Ζῇ;» ἀνεφώνησεν ἡ ταλαίπωρος, «ζῇ; Μὴ ἔχωμεν γράμματά του;»

Καὶ ἅμα λυομένη εἰς δάκρυα, προσεκάλει τὸν ξένον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν πτωχὸν οἰκίσκον αὐτῆς. Ὁ ξένος ἀπεδέχθη τὴν πρόσκλησιν καὶ εἰσῆλθεν.

—«Ἔχετε, εἶπε, κἄτι τι πλειότερον ἀπὸ γράμματα».

—«Ὦ, πλειότερον, ὄχι· ἀρκεῖ τοῦτο! Εὐλογημένος ὁ Θεός!» Καὶ ἀπέμασσε τὰ ἀναβλύζοντα δάκρυα.

Ὁ ξένος ἐπανέλαβεν.

—«Ἔχετε κἄτι τι πλειότερον. Ἔρχεται ὁ ἴδιος!»

—«Αὐτός, ἐδῶ; Ὁ Λεωνίδας; Εἶνε πλησίον; Ποῦ; Μὴ μᾶς ἐμπαίζετε!»

Τὸ χεῖλος τοῦ ξένου ὑπέτρεμεν ἀλλ' ἡ γενναία καρδία ἀνθίστατο ἔτι. Ἡ νέα γυνὴ ἐπανέλαβεν.

—«Ὁμιλεῖτε λοιπὸν, ἂν μᾶς λυπῆσθε! Μήπως ἦλθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν;»

—«Πλησιέστερον».

—«Εἰς τὴν Σύρον;»

—«Πλησιέστερον».

—«Θεέ μου! εἶνε λοιπὸν ἐδῶ!»

—«Ἐμπρός σου!»

Καὶ μετά τινα πρῶτον τρόμον καὶ κατάπληξιν, πορφυρᾶ τὴν μορφὴν ὑπὸ αἰδοῦς τινος καὶ τῆς συγκινήσεως, ἄφωνος ὑπὸ τῶν λυγμῶν, ἡ τάλαινα ἀδελφὴ ἐκρεμάσθη εἰς τοῦ ἀνδρικωτάτου ἀδελφοῦ τὸν λαιμὸν καὶ τὴν ἀνοιχθεῖσαν ἀγκάλην. Ἦτο καιρὸς νὰ στηριχθῇ ἐκεῖ, διότι ἤδη τὰ γόνατά της ὑπὸ λιποθυμίας ἐκόπτοντο.

. . . . . .

Μετά τινα ὥραν θάλπων εἰς τὰς χεῖράς του τὰς χεῖρας τῆς ἀδελφῆς, ἐνώπιον τοῦ μικροῦ ἀνεψιοῦ καὶ τοῦ γαμβροῦ του, ὁ παλαιὸς ναύτης διηγεῖτο τὰς πλάνας του καὶ τὰς περιπετείας· ὑπὸ τὸ ἄφθονον φῶς τῆς λυχνίας διεγράφετο μορφὴ αὐστηρὰ καὶ ἡλιοκαής, κόμη μᾶλλον μακρὰ καὶ μέλαινα, ὀφθαλμὸς βαθὺς καὶ ἀπαστράπτων· τὴν αὐστηρὰν μορφὴν ἐγλύκαινεν ἤδη διηνεκὲς καὶ φιλόφρον μειδίαμα, τὴν μέλαιναν κόμην λευκάζουσαι ὑπὲρ τοὺς κροταφους τρίχες, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγλύκαινον τὰ ὑπαναβλύσαντα δάκρυα· τὸ δάκρυ εἶνε ἡ ἁγία κολυμβήθρα, ὅπου τὸ στυγνότερον τῶν ὀμμάτων βαπτίζεται εἰς φίλιον καὶ πρᾶον χριστιανόν. Τἄλλα ἐφαίνετο ἀνὴρ λιπόσαρκος μᾶλλον ἀλλὰ ῥωμαλέος, ἀναστήματος μᾶλλον ὑψηλοῦ, ὅπου ἡ εὐσταλὴς ῥὶς καὶ περὶ τοὺς ῥώθωνας συνεπτυγμένη τὰ λεπτὰ χείλη, τὸ περὶ τὸ σῶμα καὶ τὰς κινήσεις μέτρον, ἐδείκνυον τὸ καρτερικὸν τῆς ψυχῆς καὶ τὸ ἀλίγυστον τῆς καρδίας τοῦ ἀνδρός. Ἀπὸ τοῦ νεαροῦ καὶ ῥοδόεντος πάλαι ναύτου, οὐδὲν ἐπ' αὐτοῦ ὑπελείπετο πλέον εἰμὴ μόνον ἐπὶ τοῦ μετώπου του τὰ κύματα· αἱ ῥυτίδες.

—«Ἀλλὰ, εἶπε συνάμα ὑπονοήσας καὶ καταστέλλων τὴν κίνησιν καὶ ἀνέγερσιν τῆς ἀδελφῆς του, νὰ μὴ εἰδοποιήσωμεν ἀκόμη τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα. Θέλω νὰ παρουσιασθῶ εἰς αὐτοὺς μετὰ χάριτος καὶ θάμβους. Ἔπειτα καὶ τὴν ὥραν τῆς νυκτὸς ταύτην δυνατὸν νὰ ταραχθῶσι, δυνατὸν νὰ γείνω ἀφορμὴ ἀπευκταίου τινός. Ἰδοὺ πῶς σκέπτομαι· θὰ μεταβῶ ἤδη εἰς αὐτοὺς μόνος, θὰ τοὺς παρακαλέσω νὰ μὲ παραχωρήσωσι δωμάτιόν τι νὰ κοιμηθῶ ὡς ξένος, θὰ προδιαθέσω αὐτοὺς περὶ τοῦ υἱοῦ των ὡς παλαιὸς ἐγὼ ναυτικὸς καὶ συναντήσας πρὸ καιροῦ αὐτὸν, θὰ ζητήσω ἔπειτα μέρος τι νὰ κοιμηθῶ. Αὔριον δὲ τὴν πρωΐαν ἔρχεσθαι καὶ σεῖς, ὁμιλεῖτε περὶ ἐμοῦ δι' ὀνείρου τινὸς, ἐνθαρρύνετε αὐτοὺς, καθιστᾶτε βεβαίαν τὴν ἐπάνοδόν μου, ὅτε προβᾶς ἀποκαλύπτομαι καὶ ἐγώ.»

Μετά τινας ἠπίας τῆς ἀδελφῆς παρατηρήσεις ὑπερενίκησεν ἡ ἀκράδαντος ἐπιμονὴ τοῦ ἀδελφοῦ· συνεφώνησαν νὰ γείνῃ οὕτω, καὶ ὁ υἱὸς ἀπῆλθεν ἄγνωστος εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον.

Ἐγένετο δεκτός.—«Δόσατέ μοι, εἶπε, μέρος τι νὰ κοιμηθῶ· αὔριον θέλω πλουσίως διὰ τοῦτο σᾶς εὐχαριστήσῃ.»

—«Εἶσαι ξένος, ἀκόμη καὶ χριστιανὸς, εἶπεν ὁ γέρων πατήρ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου! Θέλεις εὕρῃ εὐτελὲς ἐδῶ δεῖπνον, ἀλλὰ πλουσίαν ἀγάπην· μόνη δὲ εὐχαριστία σου καὶ ἀμοιβὴ εἰς ἡμᾶς, καὶ σήμερον καὶ αὔριον εἶνε ν' ἀναπαυθῇς ὑπὸ τὴν πτωχὴν ἡμῶν στέγην, νὰ ἐγερθῇς τὴν πρωΐαν χαρμόσυνος.»

Ὁ υἱὸς κατενύγη. Ἀλλὰ γνήσιος τῆς μητρός του υἱὸς, ἐκράτησεν ἔτι ἑαυτόν! Ἀντὶ νὰ ῥιφθῇ εἰς τοῦ πατρὸς τὸν λαιμὸν ἀντέστη ὑπερνικῶν τὴν ἐν τῷ στήθει φύσιν, ὡς ἄλλοτε τὴν τρικυμίαν. Εἶπεν. «Εὐχαριστῶ». Ἤθελε νὰ εἴπῃ περὶ τοῦ υἱοῦ των, ὃν ἄλλοτε δῆθεν ἐγνώρισεν, ἀλλ' ἰδὼν ὅτι ἐντεῦθεν ὁ λόγος ἦτο ἐλισθηρὸς, ἀπέφυγε περὶ τούτου νὰ ὁμιλήσῃ τι· διηγήθη ὅτι ἦτο δερματέμπορος, ἤκουσε παρ' αὐτῶν συνήθεις τῶν γερόντων κατὰ τοῦ σήμερον βίου μομφὰς καὶ παράπονα, ὑπεκρίθη κάματον, προσεκλήθη ν' ἀναπαυθῇ.

Ἐδέχθη. Ἐκαληνύκτησε γλυκὺς τοὺς γέροντας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὑποδεχθὲν δωμάτιον τοῦ οἰκίσκου. Ἐκεῖ ἀνέπνευσεν. Ἦτο ἥσυχος. Κατώρθωσε νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ. Μία καὶ τοῦτο νίκη. Εἶχε συνειθισθῆ εἰς τοιούτους ἡρωϊσμούς. Αὔριον θὰ ἤνοιγε τὴν θύραν φαιδρὸς καὶ εὔκοσμος, θὰ ἐνεφανίζετο ἐνώπιόν των ὁ πάλαι προσφιλὴς υἱός.

Ἵνα μὴ δώσῃ ὑπονοίας βραδύνων, ἤρχισεν ἐκδυόμενος, ἔλυσε καὶ ἐναπέθεσεν ἐπί τινος τραπέζης ζώνην τινὰ δερματίνην, πυχαρίστησεν ἔνθερμος τὸν Θεὸν, ἔσβυσε τὸ κηρίον καὶ κατεκλίθη.

Ἀλλ' ἡ ζώνη ἐκείνη ἐναποτιθεμένη ἐκρότησεν. Ἦχος γλυκὺς χρυσῶν καὶ πολλῶν κερματίων διέφυγεν,

Ἀστραπὴ, συνεπαγομένη κεραυνόν.

IV

Ὄπισθεν τῆς θύρας ἦτό τις καὶ ἤκουσεν.

Ἦτο ἡ γραῖα, ἡ μήτηρ τοῦ φιλοξενουμένου ἀγνώστου.

Εἰς τὸν ἔμπειρον αὐτῆς ὀφθαλμὸν ἡ διαφεύγουσα μορφὴ τοῦ ξένου, ἡ περὶ τοὺς τρόπους τοῦ ἀμφιταλαντευομένη καί πως βιαία παράστασις, ἄλλως τε καὶ συνήθης τις μάλιστα περὶ τοὺς ξένους περιέργεια τῶν θηλέων, διήγειραν τὴν προσοχὴν αὐτῆς· ἠκολούθησε κατασκοποῦσα τὸν ξένον μέχρι τῆς θύρας· ἀπό τινος ἔτι σχισμῆς διεῖδεν ἔσω. Εἶδε τὴν ζώνην, ἤκουσε τὸν χρυσόν. Ἡ ζώνη ἦτο βαρεῖα, τὰ ἐνδύματα τοῦ ἀνδρὸς καθαρώτατα, ὁ βηματισμός του ὑπερήφανος. Θὰ ἦτο πλουσιώτατος. Οὐδὲν πλέον. Ἐσβέσθη ἡ λαμπὰς, ἐπῆλθε σκότος.

Ἡ γραῖα ἔστη σιωπηλὴ καὶ σύννους ὄπισθεν τῆς θύρας.

Διατί ὁ ξένος οὗτος ἐσιώπα καὶ ἐκρύπτετο σχεδὸν, διατί κατέφυγεν ἐν μέσῳ τῶν πτωχῶν τούτων; Μὴ ἦτο ἐγκληματίας; Ἄλλως τε τὸ ἐν τῇ ζώνῃ χρυσίον; Βεβαίως θὰ ἦσαν χίλιαι λίραι. Ἀστραπή τις διῆλθε τὸν νοῦν τῆς γραὸς, ῥιγός τι ἀπαίσιον διεπέρασε τὴν παλαιὰν καρδίαν.

Ἔφυγεν ἐκεῖθεν ὡς φοβηθεῖσα αὐτὴ ἑαυτήν.

Ὑπάρχουσι θεάματα εἰς τὰ οἰνοπνεύματα. Ὁ ὀφθαλμὸς πίνει αὐτά, ἡ δὲ καρδία μεθύει· ὁ μέθυσος μεταβάλλεται εἰς κτῆνος, ὁ ἄνθρωπος ἐντεῦθεν εἰς θηρίον. Ἐνώπιον μιᾶς παρερχομένης περιχρύσου μετὰ εὐτυχῶν κληρονόμων ἁμάξης, ἐνώπιον ἑνὸς προδότου αὐλικοῦ τιμωμένου ὑπὸ τῆς εὐνοίας τοῦ ἡγεμόνος του, ἐνώπιον μιᾶς μοιχαλίδος βασιλικῶς διαπρεπούσης ὡς ἐκ τοῦ συζυγικοῦ τῆς Ἀμαλθείας κέρατος, ἐνώπιον βαρυτίμου ἀνακτόρου προελθόντος ἀπὸ σειρᾶς κακουργιῶν, ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου ἀγριαίνεται, μεταλλάσσεται, ἐκθηριοῦται, ὡς ὁ ταῦρος ἐνώπιον ὑφάσματος ἐρυθροῦ. Αἱ μορφαὶ τοῦ κόσμου τούτου ἀποπνέουσιν ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀνέμους. Ἡ θέα τῶν τυραννικῶν ἀνακτόρων καὶ ἐγκλημάτων ἐγείρει τὴν τρικυμίαν τῶν ἐπαναστάσεων· ἡ ἀπαγγελία τοῦ Ἡροδότου ἐκίνει τὰ δάκρυα καὶ τὴν μεγαλόνοιαν τοῦ Θουκυδίδου· ὁ χειροκροτούμενος καὶ στεφόμενος ποιητὴς ἐγείρει εἰς ἥττονα στήθη κυματισμοὺς φθόνου· ἡ παρουσία τοῦ ἄρτου ἀνοίγει καὶ κατασείει τὸν στόμαχ

χον τοῦ λαιμάργου, ἡ θέα χρυσίου πολλοῦ καὶ ὑπόπτου ἐγείρει εἰς πένητα καταιγίδα παθῶν. Ἔπειτα εἶνε αἱ βαθμίδες· εἷς βασιλεὺς ὑπὲρ τοῦ στέμματός του σφαγιάζει ἕνα λαόν· εἷς πρωθυ-πουργὸς ὑπὲρ μελαίνης ἀρχομανίας ὠθεῖ εἰς ναυάγιον ἓν ἔθνος· εἷς πτωχὸς ὑπὲρ τοῦ πλούτου δολοφονεῖ ἓν ἄτομον. Φρικτὸν ἀλλὰ γινόμενον. Εἶνε ὁ ἔμφυτος τῷ ἀνθρώπῳ ἔρως τῆς προόδου, ἀλλὰ μαινόμενος. Ἔπειτα πρὸς τέλεσιν τῆς κακουργίας ὡς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἐπιφαίνονται καὶ συντρέχουσιν αἱ στιγμαί. Ἰδιαίτεραί τινες συμπτώσεις ὅπου ἡ εἱμαρμένη γίνεται προαγωγὸς, ἂν ὄχι ἀνάγκη ἡ ἀνεμοζάλη, εἶνε ἡ εὐμενὴς στιγμὴ τοῦ λύκου· ἀλλοίμονον εἰς τὰ πρόβατα! ἡ σκοτία εἶνε ἡ εὐμενὴς στιγμὴ τοῦ δολοφόνου· ἀλλοίμονον εἰς τὸ θῦμα! ἡ ἀναργυρία εἶνε ἡ εὐμενὴς στιγμὴ τοῦ τοκογλύφου· ἀλλοίμονον εἰς τὸν πένητα! τὸ ῥάσον εἶνε διηνεκῶς· ἡ εὐμενὴς στιγμὴ τοῦ ἱερέως· ἀλλοίμονον εἰς τοὺς πιστούς! Ὁ λαὸς λέγει: «Ἡ εὐκαιρία γεννᾷ τὸν κλέπτην». Ἡ σκοτία, ὁ ὕπνος, ἡ σιωπὴ, ἡ ἔρημος, εἶνε ἐμπνεύσεις καὶ μητέρες ἐγκλήματος. Ὁ διαβαίνων ἐν μέσῳ σκοτίας, ὁ διατελῶν ἐν ὕπνῳ, ὁ ζῶν ἐν μέσῳ κοιμωμένων, ὁ πλανηθεὶς εἰς ἔρημον, προκαλοῦσιν ἄγνωστόν τι ἐγχειρίδιον· ὑφίστανται ἐνέδραν.

Ἐδῶ συνῆλθον ὅλα· ἡ ὀσμὴ τοῦ χρυσίου, ἡ σκοτία, ἡ σιωπὴ, ὁ ὕπνος, ἡ ἔρημος, ἐμέθυσαν, ἐτρικυμίωσαν, διετεράτωσαν τὴν γυναῖκα. Ἡ γραῖα ἐγένετο τίγρις.

Ἦλθεν εἰς τὸν σύζυγον. Οὗτος ἦτο κατακεκλιμένος

—«Ἐξύπνα!» τῷ εἶπε.

—«Διατί;»

—«Ἄκουσον!» Διηγήθη εἰς τὸν γέροντα τὸν θησαυρὸν τοῦ ξένου, τὰς ἐντυπώσεις της, εἶτα προσέθηκε «Μ' ἔρχεται μία ἰδέα».

—«Τί;»

—«Εἶσαι σύμφωνος;»

—«Εἰς τί;»

—«Νὰ τὸν φονεύσωμεν!»

Ὁ γέρων ἐσιώπησε κατάπληκτος. Ἡ μήτηρ ἐπανέλαβε·

—«Κοιμᾶσαι;»

—«Καὶ ὅμως ὀνειρεύεσαι σύ!» Εἶπεν ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος.

Τότε ἤρξατο μεταξὺ τῶν δύο τούτων παλαιῶν παίδων παράβολος καὶ ἐλεεινοτάτη συζήτησις. Ἡ γραῖα ἔλεγεν: «Ἦτο νύκτα. Οὐδεὶς εἶδεν εἰσελθόντα αὐτὸν ἐδῶ. Ἦτο μόνος. Θὰ ἦνε κακοῦργός τις ἁρπάσας διὰ δολοφονίας θησαυρούς. Εἶδα αὐτοὺς μὲ τὰ ὄμματά μου· πλέον τῶν χιλίων λιρῶν. Προλαμβάνομεν τὸν νόμον· ἂν φύγῃ ἐδῶθεν, θὰ ἀναβῇ τὴν λαιμητόμον. Ἡ θύρα εἶνε σχεδὸν ἀνοικτή. Οὐδὲν ὅπλον κρατεῖ μαζῆ του. Εἶδα αὐτὸν γυμνωθέντα. Μὴ χάνωμεν καιρόν. Αὔριον ἡ σύζυγος τοῦ Δημάρχου, θὰ ἦνε τὰ φρόκαλα τῆς αὐλῆς μου!»

Εἶπεν ἄλλα, ἄλλα, ἄλλα· φλογερά, μιαρά, ἀπαίσια. Τὸ ἔγκλημα ἀγορεύει ὡς ὁ Δημοσθένης. Ἡ ἀρετὴ σιωπᾷ, ἀλλ' οὐδεὶς τοῦ Σατανᾶ εὐγλωττότερος. Οἱ ἄγγελοι, τὰ ἄστρα καὶ ὁ μαῖος λαλοῦσι τὴν γλῶσσαν τῆς σιγῆς καὶ τῶν ἀρρήτων ὕμνων. Ἀλλ' ὁ χειμών; Τὴν γλῶσσαν τοῦ κεραυνοῦ.

Ὁ γέρων εἶπε: «Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Διήλθομεν τόσους χρόνους ἐν εἰρήνῃ καὶ ἤδη εἰς τὸ γῆρας νὰ γείνωμεν φονεῖς; Τὰ χρήματα ταῦτα, ἂν ἔτι τὰ λάβωμεν, θέλουσι χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ἐκφορὰν καὶ τὴν πλάκα τοῦ τάφου μας! Αὔριον, μεθαύριον, θ' ἀποθάνωμεν. Οὕτω πως θὰ ἑτοιμασθῶμεν ν' ἀντιμετωπίσωμεν τὸν Θεόν; Μὲ τὸν φόνον ἔτι ἀχνίζοντα εἰς τὰς χεῖρας; Δυστυχῆς, ἀποκοιμήσου! Τὸ ἔγκλημα εἶνε δάνειον· θέλομεν ἴσως πληρώσῃ πικρότατα αὐτό. Φοβοῦ τὸν Θεόν. Σιωπᾷ, ἀλλὰ βλέπει· ἐκεῖνος γνωρίζει, ἐὰν τοιοῦτον διεπράττομεν ἔγκλημα, πόσον ἠθέλομεν σκληρῶς τιμωρηθῇ! Σὲ διῆλθεν ἀπὸ τὸν νοῦν τοιαύτη φοβερὰ ἰδέα, ἐν ᾧ εἶνε νέος, ἐν ᾧ εἶνε ξένος ὑπὸ τὴν στέγην μας μάλιστα! —Ἐὰν ἔχῃ μητέρας;»

Ἡ γραῖα ἔστη ἐπὶ στιγμήν. Εἶτα εἶπε, μόλις ἀκουσθεῖσα. «Αἴ, εἶχα κ' ἐγὼ, ἀλλ' ἀπέθανεν!»

Οὕτω συνεζήτουν οὗτοι καὶ ἐπαλαιον. Οἴμοι· ὁ ἔρως, ἡ νηπιότης καὶ ἡ κακία δὲν ἔχουσιν ἀκοάς. Ἡ γραῖα, ὡς ὁ μαινόμενος, ἐπέμενεν.—Ἑτέρωθεν, εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιον, γλυκεῖαι στοργῆς συγκινήσεις διεκράτουν ἀνοικτὰ τὰ βλέφαρα τοῦ εὐσεβοῦς υἱοῦ Ἀφίνετο πυρέσσων εἰς μυρίους ῥεμβασμοὺς, ἁγιωτέρους τῶν ὕμνων τοῦ Χερουβεὶμ, γλυκυτέρους τῶν μύρων τοῦ κρίνου. Περιπλανηθεὶς τόσους καὶ τόσους τόπους ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς τὴν πατρίδα· ἦτο ὑπὸ τὴν πατρικὴν στέγην, ἐν μέσῳ τῶν γονέων του αὐτῶν, ζώντων. Προσήλου τὸ βλέμμα του ἐπὶ τῆς χρυσοῦχου ζώνης· «Αὔριον, πρωΐαν θέλω καταθέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῆς μητρός μου τας ὀκτακοσίας αὐτὰς λίρας. Ποία χαρά! Δύο θησαυροὶ ὑπὸ τὰ ὄμματά των, ὁ εἷς τοῦ ἄλλου πολυτιμότερος· ἐγὼ καὶ ὁ χρυσὸς, ὁ πλοῦτος καὶ ὁ υἱός των. Θὰ ἑορτάσωμεν ἡμέρας πολλὰς ὅλοι Θὰ δώσω εἰς τὴν ἀδελφήν μου τὸ ἀδαμάντινον ἐκεῖνο δακτύλιον· εἰς τὴν μητέρα μου πάλιν ἓν φίλημα. Θὰ ἔλθω εἰς γάμον. Θὰ ἐργασθῶ ἡσύχως, ἀσφαλῶς, τιμώμενος. Πόσον εἶμαι εὐτυχής, Θεέ μου!» Δίς, τρὶς, ἀνεσηκώθη νὰ μεταβῇ καὶ προσπέσῃ εἰς τὰ γόνατα καὶ τὸν λαιμὸν τῶν γονέων του· ἀλλὰ πάλιν ἐκρατήθη ἡ ψυχὴ τοῦ γενναίου ἔτι χθὲς τυχοθήρα. Ὑπὸ τοιούτους ἐγρηγορότος περικαλλεῖς ὀνείρους, μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐλιποθύμουν, ὡς ὑπὸ βαρύτατα ἀρώματα, αἱ αἰσθήσεις τοῦ ἐναρέτου ἀνδρός. Ὁ ὕπνος, μάγος καὶ δολοφόνος, ἐνίκησεν, ὑπέτρεμον δ' ἔτι τὰ βλέφαρα τοῦ κοιμωμένου πρὸ τῶν παρερχομένων καθ' ὕπνους ἱλαρῶν μορφῶν τῶν γονέων του, τῆς ἀδελφῆς, τῶν συγγενῶν, τῶν φίλων του, συνευθυμούντων μὲ γέλωτας, μὲ ᾄσματα, μὲ χορούς . . .

Οὐδὲν τοῦ ὕπνου καὶ τῆς γυναικὸς ἀπατηλότερον.

VI

Πρὸ μιᾶς ὥρας ὁ ἀγαθὸς πατὴρ τοῦ ἀγνώστου ἀπεκοιμήθη καὶ αὐτός. Πεισθεὶς ἢ μᾶλλον μετὰ πολλὰς ὁμιλίας καὶ ἀπειλὰς, ὑποθεὶς τὴν σιωπὴν τῆς γυναικός του ὡς συναίνεσιν, ἀπεκοιμήθη. Τὰ νήπια καὶ γέροντες, εἰθισμένοι καὶ γειτνιάζοντες πρὸς τὸ ἄφωνον χάος ὅθεν ἦλθον καὶ ὅπου ἀπέρχονται, ἀποκοιμῶνται εὐκολώτατα.

Ἀλλὰ τὸ ἔγκλημα ἐγρηγόρει. Σιωπηλὴ ὡς ὁ τάφος, ζῶσα ὡς ἡ γέεννα, ἑτοίμη ὡς ἡ αἰχμηρὰ λεπὶς, ἡ γραῖα σύζυγος οὐδαμῶς τὰ βλέφαρα ἔκλειεν. Ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν κακουργίαν ἐγωϊσμὸς· ἴσως ἂν ὁ γέρων ἀπεδέχετο ἄσμενος τὸ ἀπαίσιον διανόημα τῆς γυναικὸς, ἡ παράφρων αὐτῆς κακία θὰ ὑπεχώρει, θὰ ἐδειλία, θὰ ἐσκέπτετο. Ἀλλ' ἡ ἄκαμπτος ἄρνησις τοῦ συζύγου, ἡ ἄμεσος ἀντίστασις αὐτοῦ, ὁ ἤρεμος καὶ ἄφροντις ὕπνος του, ἐπληθέντα ὑπὸ ταύτης ὡς δεῖγμά του ὅτι ἀδύνατον ἐνεώρει ὁ γέρων νὰ κατορθωθῇ τοιοῦτό τι, ἐνέπνευσαν καταχθόνιον εἰς αὐτὴν θάρρος, ἐγωϊσμὸν ἐωσφόρου, σκεπτομένην ἂν κατώρθου νὰ γείνῃ βαθύπλουτος, τοῦ συζύγου ἀπρακτοῦντος, ἀγνοοῦντος, κοιμωμένου!

Νευρικὴ φορὰ ἔσυρεν αὐτὴν κάτω τῆς κλίνης. Ἔστη ὀρθία, μᾶλλον ἐπικλινής, μή τοι ὁ γέρων ἀφυπνώσῃ.

Ὁ δίκαιος ἀνεπαύετο ῥέγχων, ὡς γαλήνη φλοισβίζουσα.

Ἡ γυνὴ ἐστράφη, τὴν μορφὴν φέρουσα πρὸς τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀγνώστου υἱοῦ. Ἠκροάσθη. Τί; Τὸν κόσμον ὅλον. Ὑπάρχει εἰς τὸ σκότος τὸ κάλυμμα τῶν ἀνθρωπίνων ὀφθαλμῶν ἀλλ' ὑπάρχει ἐν αὐτῷ ἀνεῳγμένος καὶ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀοράτου. Οὐδεὶς ἐθεώρει αὐτὴν, ἀλλ' ἠσθάνετό τι ἐπ' αὐτῆς βαρῦνον, ἀδιάλλακτον, ἀκατανόητον Ἐπὶ τοῦ τοίχου, πρὸ πτωχῶν εἰκόνων, ἔκαιεν ἀμυδρὰ κανδήλα. Ἐβημάτισεν ἡσυχῇ πρὸς αὐτὴν, ἔσβυσε τὸ φῶς ἐκεῖνο. Ἀνεκουφίσθη.

Ἀπὸ τοῦ φλεγομένου ῥικνοῦ μετώπου της κατέπιπτε παγετώδης ἱδρώς. Ἀπαίσιος θρῆνος ἀγωνιώσης ψυχῆς. Ἐνώπιόν της διέλαμπον ὡς φάσματα, αἵματα, στίλβων χρυσὸς, σπαρακτικὴ φωνή. Ἔπειτα ἠρεμία, ἔπειτα ἡμέρα, ἡμέρα ἑορτῆς, εὐτυχίας, χαρᾶς μαγικῆς. Ἐστράφη πρός τινα γωνίαν· ἐκεῖ εὑρίσκετο ἐγχειρίδιον, κάλλιστον. Ἤγειρε τὸν ἕνα πόδα, ἐκράτησεν αὐτὸν ἐπὶ στιγμὴν μετέωρον, εἶτα ἐχώρησεν ἐκεῖ. Ῥιγῶσα, τρέμουσα, φρικώδης, ἐλαφρὰ ὡς ἡ γαλῆ, βαρεῖα ἅμα ὡς ὁ μόλυβδος. Εὗρεν, ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὸ ἐγχειρίδιον. Οὐδαμῶς προσέσχεν εἰς τὴν ἀκωκὴν καὶ τὴν λεπίδα, ἀλλ' ἠσθάνθη αὐτὸ εἰς τὴν σπασμωδοῦσαν χεῖρα ἀβαρὲς ὡς πτίλον, ὡς ἀέρα· ἀβέβαιον. Ἀφῆκε τοῦτο, κύψασα ἀνέλαβε σῶμά τι στρυφνὸν ὡς τὸ ἔγκλημα, βαρὺ ὡς ὁ φόνος· ἦτό τι. Πέλεκυς.

Ἦλθε πρὸς τὴν θύραν. Ἐστράφη, εἶδε τὸν γέροντα κοιμώμενον. Ἐφάνη αὐτῇ ὡς νὰ ἠγέρθη οὗτος καὶ τὴν εἶδεν. Ἀπάτη. Μετά τινα λεπτὰ ἀπέσεισε τὴν θύραν. Εὑρέθη ἀπέναντι τοῦ κοιτῶνος τοῦ ξένου. Τῇ ἐφάνη ὡς νὰ ἐσβέσθη ἔνδον φῶς τι. Ἀπάτη. Σῶμά τι πρὸ τῶν ποδῶν της μετὰ ταραχῆς διέφυγεν· ἡ καρδία τῆς γραίας μονονοὶ ἀπεσπᾶτο ἀπὸ τὸν κατακυριεύσαντα τρόμον. Ἀλλ' ἦτο ἡ γαλῆ τοῦ οἴκου.

Πρασινωποὶ εἰς τὸ βάθος τοῦ σκότους ὀφθαλμοὶ ἐσπινθηροβόλησαν ἐπὶ στιγμὴν καὶ ἠφανίσθησαν. Ἡ γραῖα ὡς ἐρείπιον προαιώνιον κατασεισθὲν, ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ τοῦ πελέκεως.

Ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπ' ὀλίγον· ἐπανεῖδε τὸν κοιμώμενον σύζυγον καὶ τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀγνώστου, ἡ μήτηρ ἐν μέσῳ πατρὸς καὶ υἱοῦ. Ἔτυρεν ὄπισθέν της ἡμίκλειστον ἀφήσασα τὴν θύραν τοῦ γέροντος καὶ ἐπροχώρησεν.

Ἦτο πρὸ τῆς θύρας τοῦ ξένου. Ἀπὸ τοῦ σώματός της ἄλλο τι δὲν ἠσθάνετο εἰμὴ τὸν πέλεκυν ὅστις κρατούμενος ἰσχυρότατα ἐφαίνετο ὡς νὰ συνεκολλήθη μετὰ τῆς χειρὸς, ἄλλο τι δὲν ἤκουεν εἰμὴ τὴν παλλομένην ἔνδον, ὡς ἀφηνιάσαντα ἵππον, καρδίαν της, οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπεν εἰμὴ τὰ κατατρέμοντα καὶ ἐπαλλήλως κτυπώμενα γόνατά της. Ἦτο ἀπαισία, φαντασματώδης, ἐλεεινή!

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἠκούσθη διαβαίνουσα τὸν δρόμον ἐκεῖνον ἡ φωνὴ ἐκδεβαχευομένου ναύτου, πιθανῶς δύο. Ὡς πλοῖον ναυαγοῦν ἐπὶ βράχων, φωνὴ ἄδουσα παρατόνως, συγκεκομμένως, βραγχωδῶς, ἢ ἤχοι μόνον, ἐκτύπησαν τὸν ἀέρα, παρετάθησαν, εἶτα ἐμακρύνθησαν, ἐλεπτύνθησαν, ἐσβέσθησαν εἰς τὴν ἀπόστασιν καὶ τὸ κενόν.

Τὸ ἐνεδρεῦον θῆλυ ἀνεθάρρησε. Ὁ ἔνδον κοιμώμενος ἄνθρωπος καὶ υἱὸς ἀνεκινήθη, μετεστράφη ἐπὶ τῆς κλίνης.

Φέρετε φῶτα, ἃς ἀναφθῶσι λαμπάδες, ἃς λαμπρυνθῇ ὁ πτωχὸς οὗτος κοιτὼν, ἃς ἀνατείλῃ ἡμέρα ἐν αὐτῷ! Ἴσως τότε ἀναγνωρίσῃ ἐν τῇ ὑστάτῃ στιγμῇ ἐπὶ τοῦ κοιμωμένου υἱοῦ γραμμήν τινα τῶν ἰδίων σπλάγχνων αὐτῆς ἡ ἐλεεινὴ μήτηρ, ἴσως τότε ὑπὸ τὸ πολὺ φῶς ἀναγνωρίσῃ ἐπὶ τοῦ κοιμωμένου ἀνδρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ ἰδίου αὐτῆς συζύγου ἀκμαίου ποτὲ καὶ προσφιλοῦς.

Μάτην. Οὐδεμία ἀκτίς· ἀλλὰ σκότος εἰς τὸν νοῦν τῆς γραᾶς, σκότος εἰς τὴν συνείδησιν, σκότος εἰς τὸν κοιτῶνα. Ἡ σκοτία εἶνε ἡ θήκη, εἶνε ἐνέδρα τοῦ θανάτου.

Πένθιμος εἱμαρμένη, ὀλίγος χρόνος ν' ἀποσβέννῃ ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ αὐτῆς τῆς μητρὸς τὴν μορφὴν καὶ τοὺς χαρακτῆρας υἱοῦ!

Ἡ γραῖα εἰσῆλθεν ὅλη, εἶδε τὸν κοιμώμενον ἐν πλάτει.

Ὁ υἱὸς ὑπετραύλισεν ἀσυλλήπτους φράσεις βαθέος ὕπνου καὶ ζωηρῶν ὀνείρων.

Ἡ ὕαινα ἐχύθη κουφοπετῆς, ὁ πέλεκυς κατέβη ἀνίλεως.

. . . . . .

Τὴν πρωΐαν, εἰς τὰς πρώτας τῆς ἡμέρας αὐγάς, ἡ ἀδελφὴ τοῦ ξενισθέντος ἤρχετο πρὸς τὸν οἶκον τῶν γερόντων. Παραιπομένη θεραπαινὶς καὶ ὁ μικρὸς τῆς ἀδελφῆς υἱὸς, ἐκράτουν εἰς πλατέα κάνεα πολλὰ καὶ εὐάρεστα γλυκύσματα, ἅτινα δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἀγρυπνήσασα ἡτοίμασεν ἡ ἀδελφὴ ἵνα, φέρουσα πρὸς τοὺς γονεῖς, συγχαρῇ καὶ ἑορτάσῃ μετ' αὐτῶν τοῦ ἀδελφοῦ τὴν ἔλευσιν!

Φαιδροὶ διακοπτόμενοι γέλωτες ἀντήχησαν ἔτη ἀπὸ τῆς κλίμακος. Ἡ φιλάδελφος κόρη ἤρχησεν ἀναφωνοῦσα εὐχὰς καὶ συγχαρητήρια. Ἡ μήτηρ κατεγίνετο νὰ σκεπάσῃ διὰ πέπλων τὸ θῦμα καὶ τὸ πλημμυροῦν αἷμα, ἀλλ' ἀφῆκε ταῦτα καὶ προέβη πρὸς τὴν ἐρχομένην κόρην. Εἰς τὰς χαριέσσας αὐτῆς φωνὰς ταραχθεῖσα·

—«Διὰ ποῖον, εἶπε, λαλεῖς;»

—«Πῶς, ἀπήντησεν ἡ θυγάτηρ μειδιῶσα, δὲν ἦλθεν ἐδῶ ὁ ξένος;»

Ἡ μήτηρ ἔστη ὠχρὰ ὡς τὸ σάβανον. Ἠδυνήθη νὰ ἐναρθρώσῃ:

—«Ποῖος ξένος;»

—«Ξένος. Ὁ πονηρὸς, ἐφώνησεν ἔνδακρυς καὶ φιλοῦσα τὴν μητέρα ἀκράτητος ἡ κόρη, σᾶς ἀπατᾷ! Αὐτὸς εἶνε ὁ ἀδελφός μου!»

Εἰς μίαν ἔτι κραυγὴν αἱ γυναῖκες ἀμφότεραι ἔπεσαν κατὰ γῆς.

. . . . . .

Ὁ δίκαιος γέρων ἐκοιμᾶτο ἔτι, ἠγρύπνει ὅμως ὁ Θεός. Ὅταν δ' οὗτος τιμωρῇ ἐπὶ τῆς γῆς οὐαὶ τῷ ἐγκληματήσαντι! Ὁ μιαρὸς τοῦ χρυσίου ἔρως, τὸ φοβερὸν πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν ξενίαν ἔγκλημα ἐτιμωροῦντο ἴσα ἀποκαλυφθέντος ὅτι ἡ δολοφόνος ἦτο μήτηρ τοῦ θύματος!

Ὁ Ὀρέστης πάλαι εἶχε δίκαιον.

VII

Ὤδινεν ὄρος, εἶτα δέ . . .

Εὐτυχῶς δηλαδὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα, παρηγόρως ἔτι διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐρμιονίδος κ. Γ. Μίλησις διέψευσε τὸ ἀπαίσιον τοῦτο πλάσμα τῆς φήμης.

Δικαίως καὶ ἀληθῶς.

Τοσοῦτος τοῦ χρήματος ἔρως ἀνόσιος, τοιαύτη τῆς ἑστίας ἀνηλεὴς παραβίασις, ἐν τῇ αἰθρίᾳ ἡμῶν καὶ ἐλεήμονι καὶ λιτῇ πατρίδι ἦτο ἀδύνατον νὰ γείνῃ οὐδ' ἐγένετο.

ΕΝ ΔΡΑΜΑ ΜΕΤΑΞΥ ΔΥΟ ΡΟΔΩΝΙΩΝ.

(συν. καὶ τέλος· ὅρα φυλ. ἡ.)

Πράγματι, ἠκούετο βόμβος, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀβέβαιος καὶ μεμακρυσμένος, ἀλλὰ βαθμηδὸν μᾶλλον διακεκριμμένος καὶ ἰσχυρός.

—Ἀναλάβετε τὴν θέσιν σας εἰς τὸ λαμπρὸν τοῦτο ἐκ δροσερῶν καὶ εὐωδῶν χόρτων θεωρεῖον, μοὶ εἶπεν ὁ παράδοξος φίλος, ἄρχεται ἡ τελευταία πρᾶξις.

Καθ' ὅσον ὁ βόμβος ἐπλησίαζεν, ἐλάμβανε χαρακτῆρα βροντώδη. Μουσικὴ, συγκειμένη ἐκ χονδρῶν τινων ἐντόμων κατήρχετο καὶ περιῆπτατο περὶ τὸ πτῶμα τοῦ Μικρομῦ. Ἠδυνήθην τότε νὰ ἐννοήσω ὅτι τὰ ἔλυτρα τῶν ἐντόμων ἐκείνων ἀνυψούμενα τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ φαίνηται ἢ τὸ ὑπόξανθον ἄνω μέρος, ἀπετέλουν τὴν παράδοξον ἐκείνην μουσικὴν, προστριβόμενα τὸ ἓν μετὰ τοῦ ἄλλου ὡσεὶ μουσικὸν πλῆκτρον ἐπὶ τῶν χορδῶν βιολίου. Ἀφοῦ ἀνεγνώρισαν τὸ πτῶμα τοῦ Μικρομῦ κατῆλθον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Κατ' ἀρχὰς περιέπτυξαν τὰς πτέρυγάς των ὑπὸ τὰς θήκας των, ὡσεὶ μελανῶν ἀσπιδίων, ἐλύτρων των, διατεινομένων ὑπὸ δύο εὐρειῶν χρυσοειδῶν γραμμῶν καὶ παραπλήσια τῶν συμβολικῶν εἰκόνων δι' ὧν κοσμοῦνται αἱ πένθιμοι σημαῖαι. Ἀποπερατώσαντες τὰς πρώτας ἐκείνας προδιαθέσεις, ἤρχισαν νὰ βαδίζωσιν ἐν πομπῇ περὶ τὸ πτῶμα, εἶτα, συναθροισθέντα, ἤρχισαν μεταξὺ αὐτῶν τῇ βοηθείᾳ τῶν ἰδίων κερατίων, μίαν τῶν ζωηρῶν ἐκείνων συνδικλέξεων, τὴν εἰς ἔντομα ἁρμόζουσαν, ἣν οὐδέποτε ἄνευ θαυμασμοῦ ἠδυνήθην νὰ ἴδω. Ἐνῷ συνδιελέγοντο, μεγάλη τις φαιόχρους μυῖα ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ Μικρομῦ, καὶ διετίθετο νὰ καταθέσῃ τὰ ὠά της εἰς τὸ σῶμα τοῦ δυστυχοῦς, ἀλλ' ἓν τῶν ἐντόμων ἀνέλαβε τὴν πτῆσιν, τὴν συνέλαβε χωρὶς νὰ τῇ δώσῃ καιρὸν νὰ φύγῃ, καὶ ἐθυσίασεν αὐτὴν πρὸ τοῦ μικροῦ τετραπόδου. Ταύτης τελεσθείσης ἐπανῆλθεν ἡσύχως εἰς τοὺς συντρόφους του καὶ ἀνέλαβε τὴν διακοπεῖσαν συνδιάλεξιν.

Μετὰ τὴν συνδιάλεξιν ἠκολούθησε νέα περὶ τὸ πτῶμα περιοδεία καὶ ἠδυνήθην νὰ ἀναγνωρίσω ὅτι τὰ ἔντομα, ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν, ἦσαν νεκροφόροι ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν σφηκῶν. Ἐβάδιζον ἡσύχως, καὶ ἐκίνουν μὲ εἴδός τι μεγαλοπρεπείας τοὺς ἐξ ἰσχυροὺς πόδας των, ἐξ ὧν οἱ τέσσαρες ὀπίσθιοι ἐδείκνυον τὴν ῥώμην των. Τέλος ὀσμή τις ταγγοῦ μόσχου ἐξερχομένη ἐκ τοῦ σώματός των, καὶ ἀρκετὰ ἰσχυρὰ ὥστε νὰ φθάσῃ μέχρις ἡμῶν, μᾶς ἀνεπώλει τὰς ἀναθυμιάσεις αἵτινες ἐξέρχονται ἐκ τῶν σεσηπομένων σωμάτων. Ἀπειράριθμοι παράσιτοι ἐκάλυπτον τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ σώματος τῶν νεκροφόρων ἐκείνων, κινούμενοι ἐλαφρῶς ἐπὶ τῶν μελῶν αὐτῶν ὡς οἱ ναῦται εἰς τὰ σχοινία τοῦ πλοίου των. Μόλις οἱ νεκροφόροι ἀνῆλθον εἰς τὸ πτῶμα τοῦ Μικρομῦ, ὅπως ἀναλάβωσι τὴν περιοδείαν των, πάντες οἱ παράσιτοι, ἐν οἷς διέκρινα τὸν gamasus τὸν κολιοπτέρων κατῆλθον ἀπωλεσθέντες εἰς τὸν πυκνὸν χνοῦν τοῦ μικροῦ πτώματος. Οἱ gamasus μεταχειρίζονται τὰ κρεωβόρα ἔντομα ὡς μέσα μεταφορᾶς· καὶ εἶναι δι' αὐτοὺς φορεῖα καὶ προμηθευταί. Ὅταν εὕρωσι λείαν τινά, τὰ παράδοξα μικρὰ ὄντα τὰ ἐγκαταλείπωσι καὶ λαμβάνωσι κατοχὴν ἐπὶ τῆς λείας· ἐπιφυλάσσοντα ἐξαιρετικὸν προνόμιον ν' ἀνέρχωνται ἐκ νέου εἰς τὰ σώματα τῶν θηρευτῶν ὅταν κορεσθῶσι.

Οἱ νεκροφόροι ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῶν παρασίτων, ἀνέλαβον ἐπὶ τοῦ Μικρομῦ ζωηρὰν συνδιάλεξιν, ἀκολούθως κατῆλθον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκρύφθησαν ὑπὸ τὸ πτῶμα καὶ τὸ μετέφερον ἐντὸς ἑνὸς λεπτοῦ δέκα βήματα μακρὰν εἰς γῆν πορώδη, καὶ ἧττον βλεννώδη. Τὸ πτῶμα ἐφαίνετο ἀφ' ἑαυτοῦ κινούμενον καθότι

οὐδὲν τῶν ὑπ' αὐτὸ ἐντόμων, ἅτινα τὸ μετέφερον, διεκρίνετο. Σᾶς βεβαιῶ ὅτι οὐδέποτε οὐδὲν παραδοξότερον εἶδον τῆς μεταφορᾶς τοῦ πτώματος ἐκείνου. Μόλις ἔφθασαν εἰς τὸν προσδιοριτθέντα τόπον, ἐτέθησαν κυκλοειδῶς περὶ τὸ φορτεῖόν των, πλὴν ἑνὸς ὅπερ ἀνέβη εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ Μικρομῦ ἔνθα ἐφαίνετο ὅτι ἔδιδε διαταγὰς πρὸς τοὺς συνεταίρους του, οἵτινες, τὴν κεφαλὴν ἔχοντες κεκρυμμένην ὑπὸ τὸ σῶμα ὅπερ ἀνήγειρον καὶ ἐκίνουν, ὁτὲ μὲν πρὸς τὰ δεξιᾷ, ὁτὲ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερᾷ τῇ βοηθείᾳ τοῦ θώρακος, ἔκνηθον τὴν γῆν διὰ τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν καὶ μετ' οὐ πολὺ κατεσκεύασαν μέγαν αὔλακα. Τούτου γενομένου ἀπεμάκρυναν ὀλίγον τὸ πτῶμα, ἀνώρυξαν τάφρον καὶ ἐν αὐτῇ ἐντὸς ὥρας ἔθαψαν τὸν Μικρομῦν. Οἱ νεκροφόροι ἔρριψαν ἐπ' αὐτοῦ γῆν καὶ διέθεσαν αὐτὴν οὕτω καλῶς ὥστε δὲν διεκρίνετο ὡς ἡ πλησίον φωλεὰ τῆς Μεγαχήλου. Οἱ gamasus ἅμα ἠσθάνθησαν τὸ πρῶτον χῶμα ὅπερ ἐρρίπτετο ἐπὶ τοῦ Μικρομῦ, ἀνῆλθον εἰς τὰ σώματα τῶν νεκροφόρων, οἵτινες οὐδόλως περὶ αὐτῶν φροντίζοντες ἤρχισαν νὰ κάμνωσιν ἐπὶ τοῦ πτώματος ἀληθῆ ὄργια, ἅτ' νὰ θὰ εὑρισκόμην εἰς δύσκολον θέσιν ἂν ἐπεχείρουν νὰ διηγηθῶ ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ λεπτομερείᾳ. Πάντες τέλος ἀπέπτησαν καὶ ἐχάθησαν εἰς τὸν ἀέρα.

Ἠγέρθην καὶ ἐπεχείρουν νὰ ἐκθάψω τὸν Μικρομῦν ἵνα σπουδάσω ἐγγύτερον τὴν ἐργασίαν τῆς ὑπὸ τῶν πτερωτῶν νεκροθαπτῶν γενομένης ταφῆς·

—Πρόσεξατε, μοὶ εἶπεν ὁ γέρων μὴ καταστρέψητε ὅ,τι διὰ τοσούτου κόπου τὰ δυστυχῆ ἐκεῖνα ἔντομα κατώρθωσαν. Μὴ προξενήσητε εἰς αὐτὰ λύπην, ὅταν αὔριον ἔλθωσι νὰ καταθέσωσι τὰ ἐν τῷ τεθαμμένῳ σώματι γονυμοποιούμενα ὠά των. Τὰ ὠὰ ταῦτα μετά τινας ἡμέρας θὰ γίνωσι κάμπαι. Θὰ ἔχωσι ἄνωθεν τῶν δακτυλίων τῶν σχηματιζόντων τὸ ἑξάγραμμον σῶμά των γραμμὰς χρυσοειδῆς ὁμοίας τῶν πατρώων Τέσσαρες ὀξεῖαι ἄκανθαι ὁπλίζουσι τὰ ζῶα ταῦτα αἱ ἄκανθαι αὗται χρησιμεύουσι νὰ σταματῶσιν ἐπὶ τῆς λείας των πρὸς τὰ νῶτα τῶν ἐντόμων, τὰ στοιχεῖα ἅτινα τρέφονται εἰς τὴν θέσιν τοῦ ζώου ἐν ᾧ ἐγεννήθησαν. Ἀφοῦ τὸ καταβροχθήσωσιν, αἱ κάμπαι θὰ νήσωσι μετάξινον θύλακα λεῖον καὶ θαυμασίως κατειργασμένον· θ' ἀποκατασταθῶσι χρυσαλίδες καὶ θὰ μεταμορφωθῶσιν ὅσῳ τάχιστα εἰς νεκροφόρους. Τότε τὰ νεαρὰ ἔντομα ὠθούμενα ἐξ ἀσφαλοῦς ἐνστίκτου, θὰ κατευθυνθῶσι πάραυτα πρὸς τὴν μικρὰν ὠπὴν ἥτις τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς μητρός των ἐγένετο ὅτε κατέθεσε τὰ ὠά της, θὰ θραύσωσι τὸ λεπτὸν γήϊνον ἐπικάλυμμα καὶ θὰ πετάξωσιν εἰς ἄλλους τόπους διὰ ν' ἀρχίσωσι τὰ θαύματα ὧν τὴν ἀφήγησιν ἐποιησάμεθα. Προσθέτομεν ὅτι ταῦτα θὰ ἦναι κεκαλυμμένα ἀπὸ gamasus μετ' αὐτῶν γεννηθέντας καὶ οἵτινες θὰ τὰς μεταχειρισθῶσι ὡς φορεῖα.

Μετ' ὀλίγον χρόνον, εὗρον κενὴν τὴν φωλεὰν τῆς Μεγαχήλου καὶ τὸν μικρὸν λάκκον· μέλισσαι δὲ καὶ νεκροφόροι εἶχον ἐξαφανισθῆ. Ἄλλα ὄντα εἶχον καταλάβει τὴν θέσιν των· οἱ μύρμιγκες ἔτρωγον τὰ περισεύματα τοῦ σκελετοῦ τοῦ Μικρομῦ.

Ὁ γέρων μοὶ ἐφάνη τὴν ἡμέραν ἐκείνην μελαγχολικώτερος καὶ μᾶλλον καταβεβλημένος. Τῷ ἔδειξα τὰς μεταξὺ τῶν δύο ρωδωνιῶν ἐπισυμβάσας μεταβολὰς, ἀλλὰ δὲν τὰς ἠξίωσεν ἢ ἑνὸς βλέμματος καὶ οὐδὲν παράδοξον εἶπεν· ἡ ψυχή του μετέφερε ἄλλοθι τὸ πνεῦμα του.

Ἦτο ἡ τελευταία φορὰ καθ' ἣν τὸν ἔβλεπον.

Μετὰ μηνῶν τινων περιήγησιν ἔσπευσα κατὰ τὴν ἐπιστροφήν μου νὰ ἐπισκεφθῶ ἐν τῷ ἐρημητηρίῳ του τὸ γέροντα φίλον μου. Μετεχειρίσθην ὅλας μου τὰς δυνάμεις διὰ ν' ἀνοίξω τὴν θύραν, κάτωθεν τῆς ὁποίας εἶχε συσωρευθῆ σωρὸς ἱλίος ἀπολιθωθείσης. Μετὰ θαυμασμοῦ παρετήρησα ὅτι δὲν ἐξήρχετο καπνὸς οὔτε ἐκ τῆς καπνοδόχης οὔτε ἐκ τῆς θύρας τῆς κατοικίας· δὲν ἤκουετο ἢ τὸ κελάδημα τῶν πτηνῶν, ἅτινα πειναλέα ἵπταντο ζητοῦντα ὑπὸ τὴν χιόνα, τροφήν τινα. Οὐδεὶς ἦτο ἐν τῇ καλύβῃ. Ἡ θέσις ἐκείνη παραδόξως μεταβεβλημένη, μοὶ ἐφάνη σχεδὸν ἄγνωστος. Ἐβεβαιώθην δὲ ὅτι πρὸ πολλοῦ ἦτο ἀκατοίκητος.

Ἐπορεύθην εἰς τὸ χωρίον πρὸς τὴν γυναῖκα, ἥτις τὸν ὑπηρέτει ὅπως λάβω πληροφορίας, ἀλλ' αὕτη δὲν ἐγνώριζε περισσότερον ἐμοῦ.

Ἡμέραν τινὰ προτοῦ γράψω τὰ ὀλίγα ταῦτα, ἠθέλησα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν κῆπον τοῦ γέροντος. Ἦτο ἡνωμένως μὲ μέγα καὶ πολὺ καλῶς γεωργημένον κτῆμα, ὅπερ νέοι κάτοχοι εἶχον ἀγοράσει παρὰ τοῦ δημοσίου.

(κατὰ τὸ ἰταλικόν)

ΜΕΛΙΣΣΑΙΟΣ

Ο ΑΠΟΛΩΛΩΣ ΒΙΟΣ

ὑπὸ ΕΡΜΑΝΝΟΥ ΛΟΥΝΤΖΗ

(συν. ὅρα φυλ. ἡ.)

Φιλεύσπλαγχνοι παρθένοι μετέρχονται αὐτόθι τὴν χριστιανικὴν ἀρετὴν, ἥτις δὲν ἀπαξιοῖ οἱανδήποτε ρυπαρὰν ὑπηρεσίαν πρὸς περίθαλψιν τοιούτων ἀνθρώπων οἵτινες φθίνουσιν αὐτόθι. Ὑψηλοτέρα καὶ ἀψευδεστέρα ἐπιστήμη ὑπαγορεύει εἰς τὰς ἁγίας μοναχὰς τὰς μεριμνας ἐκείνας, δι' ὧν πολλαὶ πεπωρωμέναι καρδίαι μαλάσσονται καὶ πείθουσιν αὐτὰς νὰ εὐλογῶσι τὴν καταδρομὴν τῆς τύχης των, καὶ τὴν πάνδημον ἐκείνην ὥραν ἥτις λάμπει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των φαεινοτέρα τῶν ζοφερῶν ἡμερῶν, ὅσας διήνυσαν ἐν τῇ ἀπορίᾳ καὶ τῷ ἐξευτελισμῷ τῆς πενίας.

Πλησιάσασα ἡ δείλαιος κλαίουσα, ἐγείρει τὸ κράσπεδον τῆς καλύπτρας, ἥτις περιβάλλει τὸ πρόσωπόν της, ὅλη δὲ περίτρομος καὶ μὲ φωνὴν πεπνιγμένην ὑπὸ συνεχῶν λυγμῶν, ἐρωτᾷ τοὺς νεανίας ἐκείνους.—Εἶναι νεκρά;—Τὰ συνεσταλμένα δάκρυα ἐκχειλίζονται ἀφθόνως ἐκ τῆς καρδίας διαβρέχουσι τοὺς ὀφθαλμούς της, ἄφωνος δὲ καὶ ἀκίνητος περιστρέφει τὰ

βλέμματα, εἶτα δὲ ἐξακολουθεῖ.—Ἂν αἰσθάνεσθε οἶκτον δι' ἀτυχὲς πλάσμα, ὑποδείξατέ μοι, ποῦ δύναμαι νὰ εὕρω τὴν φίλην μου. — Εἴς ἐξ αὐτῶν ἀποκρίνεται.—Εἰς τὸ Ἀμφιθέατρον! — Τότε ἡ μορφὴ τῆς ἀθλίας ἐκείνης ἀναζωπυρωθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, ὑπεμειδίασε καὶ ἐκτείνασα τὸν βραχίονα, ἔδειξε στέφανον ὃν ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας. Ἀλλ' ὡς νὰ ἦτο οὗτος σημεῖον μεγίστης ἀγαλλιάσεως, ἁπαξάπαντες ἐξεράγησαν εἰς ἄπλετον γέλωτα, εἷς δὲ ὅστις ἐφαίνετο ἀργηγὸς, προχωρήσας πλήττει διὰ τῆς χειρός του τὸν ὦμον τῆς γυναικὸς, καὶ ἐπωρελκηθεὶς τῆς καταλλήλου περιζάσεως ὅπως ἐπιδείξῃ τὸ ἀχεῖον τοῦ πνεύματός του, τῇ λέγει.—Σπεῦσον, προσφιλής μοι, καθότι ἂν ἐξακολουθήσῃς εἰσέτι τοιουτοτρόπως νὰ μικρολογῇς, ἡμεῖς οἱ ἕτεροι συνδαιτημόνες, οὓς ἐνταῦθα βλέπεις, καὶ οἱ ἄλλοι οἵτινες διατέμνουσιν ἐντὸς τὸ φαγητὸν, δὲν θὰ σοὶ ἀφήσωμεν οὔτε ξηρὸν κρανίον νὰ στέψῃς.— Ἐχειροκρότησαν οἱ παρεστῶτες, τινὲς δὲ οἵτινες εὐηρεστήθησαν ἐκ τοῦ ἀστείου τοῦ κορυφαίου, ὅπως μὴ φανῶσι κατώτεροι, προσέθηκαν τὴν εὐφυολογίαν των. Ὁ Εὐγένιος, ὅστις ἦτο θεατὴς πάντων, ἀφαιρεῖ ἐκ τῆς χειρὸς τῆς γυναικὸς τὸν στέφανον, καὶ δρμήσας εἰς τὸ νοσοκομεῖον χωρὶς νὰ στραφῇ οὐδαμοῦ, ἀναβαίνει τὰς κλίμακας, διατρέχει ταχέως τοὺς διαδρόμους καὶ εὑρίσκεται τέλος εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ἡ σμίλη τοῦ ἀνατόμου διέλυεν ὅ,τι ἡ γῆ ἤθελε λίαν βραδέως καταστρέψει. Κυριευθεὶς ὑπὸ ἀκαθέκτου φρίκης μένει ἀκίνητος, εἶτα προχωρήσας, — Ἀπόσπασον τὴν καρδίαν ἐκείνην, καὶ δώσατέ μοι αὐτὴν, λέγει πρὸς τὸν χειροῦργον, πρόσωπον γνωστὸν αὐτῷ· ὁ δὲ ἐργάτης πάραυτα τῷ δίδει εἰς χεῖρας τὴν καρδίαν, παγερὰν καὶ στάζουσαν μεμολυσμένου αἵματος. — Ὁπόσα μυστήρια ἐδῶ ἐγκλείονται! ἀναφωνεῖ ὁ νεανίας καθ' ἑαυτόν.—Μυστήρια; ἐπιλέγει ὁ συνωφρυωθεὶς δόκτωρ, —Μυστήρια, ἀποκρίνεται ὁ Εὐγένιος ὑψώσας τὴν φωνήν. Τότε ὁ σοφὸς μετὰ διδακτορικῆς ἐμφάσεως ἐπεθύμει νὰ καταπείσῃ αὐτὸν περὶ τοῦ τρόπου τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μαθήματος, καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζετο νὰ δώσῃ τὸν ὁρισμὸν τῆς καρδίας, ἣν ἐκάλει σύρραμμα τῶν μυωδῶν ἰνῶν, ὁ Εὐγένιος στρέφει τὰ νῶτα καὶ ρίψας κατὰ γῆς τὸ τεμάχιον ἐκεῖνο τοῦ σεσηπότος κρέατος, ἀπέρχεται.

Εὔθυμον ὥραν ἀφάτου ἡδονῆς, ἧς ἡ ἀνάμνησις φαίνεται ὄνειρον, διότι τοσοῦτον εὐφρόσυνον δὲν νομίζεται τὸ ἀληθὲς, θὰ ἀπήλαυεν ἴσως ὁ ἄνθρωπος ἄνευ τῆς συναρμολογήσεως ταύτης τῶν ἰνῶν; Ὁποία φόρμιγξ δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸ ὄργανον τοῦτο, οὗτινος αἱ χορδαὶ τανύονται ὑπὸ ἐμπείρου χειρὸς, ἐξαγούσης δι' αὐτοῦ ἀνεκλαλήτους μελῳδίας! Πόσον πάντα ἐν τῷ κόσμῳ θὰ ἦσαν μωρία καὶ ματαιότης, ἂν ἐν τῷ στήθει ἡμῶν δὲν ὑπῆρχε μῦς, ἱκανὸς ἵνα συστέλληται καὶ εὐρύνηται, καὶ ὑπείκων εἰς μόνας τὰς κινήσεις τοῦ αἵματος! Ὁ Εὐγένιος ὅστις ἐφανταστικόπει οὕτω, σταματῶν ἀνὰ πᾶν βῆμα, εὑρίσκετο εἰσέτι καθ' ὁδὸν, θεωρῶν δὲ τὸν στέφανον ὃν ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας, βεβαμμένον ὑπὸ αἵματος, ἀνεφώνει.—Ἦτο ἡ καρδία γυναικός τινος! — Ἡ ἀτυχὴς ἐκείνη ἣν ἀνωτέρω περιεγράψαμεν, ἀναγνωρίσασα τὸν νεανίαν, τρέχει κατόπιν του, λέγουσα.—Ἦτον ἡ καρδία τῆς φίλης μου! — Οὗτος δὲ λίαν συγκεκινημένος ἀτενίζων αὐτὴν, προσθέτει. — Εἶχες φίλην τινά; — Ναί' ἀτυχεστάτην ὡς ἐμὲ, τῷ λέγει. — Καὶ οὐχὶ ὀλιγώτερον ἐμοῦ, ὅστις περιπλανῶμαι ἐν τῷ κόσμῳ. . Οὐδὲ ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ περισσότερον, καθότι ἡ γυνὴ ἐκείνη ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του —Ὁ Εὐγένιος ὑποβαστάζων αὐτὴν ᾐσθάνετο ὑπὸ τὴν χεῖρά του τοὺς θιαίους παλμοὺς τῆς καταπεπονημένης καρδίας της. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Δὸν Ἰανουάριος ἐξήρχετο τῆς μητροπόλεως, διορῶν δὲ μακρόθεν τὸν φίλον ἐφορμᾷ κατ' αὐτοῦ, καὶ δράξας τὴν ἀθλίαν ἐκείνην, διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν ἀπωθεῖ, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας προσπαθεῖ νὰ καλύψῃ τὸ πρόσωπόν του ἕνεκα τῆς αἰδοῦς.—Ἐν μέσῳ δημοσίου ὁμηγύρεως, ἐν μέσῳ τοσούτου πλήθους μετὰ γυναικός!! Οὐδὲν ἄλλο προσθέτει ἵνα μὴ προσβάλῃ τὰς ἁγνὰς ἀκοὰς τῶν παρεστώτων, ὁ δὲ Εὐγένιος περικυκλοῦται ὑπὸ πολλῶν εὐσεβῶν προσώπων, ἅτινα θεωροῦσιν αὐτὸν λίαν παρωργισμένα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Ἡ Βαρωνίς.

—Πλὴν εἰπέ μοι, ἀγαθὲ γέρων, τί ἄρα ἀναζητεῖς τόσον ἀργὰ ἐν καιρῷ νυκτός;—Ἔλεγεν ὁ Εὐγένιος εἰς ρυπαρόταταν ρακενδύτην, ὅστις ἵστατο πρός τινα γωνίαν τῆς ὁδοῦ, κρατῶν δὲ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς φανὸν, μετεχειρίζετο τὴν ἄλλην ὅπως ἀνασκαλεύῃ διά τινος ῥάβδου ἐντὸς σωρείας ἀκαθαρσιῶν. Ὁ ρακενδύτης ἀνυψῶν τὸν φανὸν καὶ στρέφων τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὸν ἐρωτῶντα, ἐπέδειξε δύο ὀφθαλμοὺς ὀφιώδεις ὧν ἐφαίνετο μόνον τὸ λεύκωμα ἄνευ τῆς κόρης, ἐκφέρων δὲ ἦχον λαρυγγώδη, καὶ σχεδὸν ἄναρθρον, ἀπεκρίνατο. —Ράκη!—Ἦτο οὗτος εἷς τῶν πολλῶν ἐκείνων, τῶν περιπλανωμένων διὰ νυκτὸς ἐν ταῖς τριώδεις τῶν Παρισίων, μὲ κάλαθον ἐπὶ τῶν ὤμων, οἵτινες συλλέγουσι τεμάχια χαρτίου καὶ ἄλλα παραπλήσια. Ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἔχοντες ἰδίας ἕξεις, διαιτῶνται ἐν εἴδει πλατωνικῆς δημοκρατίας, ὑπὸ τῶν Γάλλων καλουμένων Chiffoniers —ρακοσυλλέκται. — Ὁ ρακενδύτης ἀναλαβὼν τὸ ἔργον του, διὰ τοῦ ἥλου ὅστις ἦτο ἐμπεπηγμένος εἰς τὴν ἄκραν τῆς ῥάβδου αὐτοῦ, διετρύπει ὅ,τι ἤθελε νὰ δράξῃ καὶ τὸ ἔρριπτεν ἐντὸς τοῦ καλάθου του. Ὁ δὲ Εὐγένιος τῷ ἐπανελάμβανε.—Μοὶ φαίνεσαι τυφλός. Ἂν ἐντὸς τῶν ἀκαθαρσιῶν ἃς ἀνασκαλεύεις εὑρίσκετο πετράδιόν τι, βεβαίως θὰ σὲ ἐλάνθανε.—Πετράδιον! ὑπετονθόρυζεν ὁ ρακοσυλλέκτης ὑψῶν τοὺς ὤμους.—Τί λοιπόν; ἀνακράζει ὁ Δὸν Ἰανουάριος ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Εὐγένιον· ἤλθαμεν ἄρά γε εἰς τὴν πρωτεύουσαν ταύτην, ὅπως συσχετισθῶμεν μετὰ τῶν πορνῶν καὶ τῶν ἐπαιτῶν; Ἐννοήσας δὲ ὅτι τὸ νὰ ἔχῃ ὡς

συνέταιρον ἄφρονα νεανίσκον, ἦν τὸ αὐτὸ ὡς νὰ διακυβεύῃ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τὴν ὑπόληψίν του, ἔρριψε τὰ νῶτα καὶ ἀπῆλθεν. Ὁ Εὐγένιος μὴ θέλων νὰ τρέξῃ κατόπιν του, οὐδὲ νὰ δώσῃ πλέον προσοχὴν εἰς τὸν ρακενδύτην, ἀφῆκεν ἐκεῖνον νὰ κατευνάσῃ τὴν ὀργήν του, μόνος δὲ ἠκολούθει τὸν δρόμον του, ὅτε ἐκ νέου τὸν κατέφθασεν ὁ Δὸν Ἰανουάριος, ὅστις εἶχεν ἀναλάβει τὰ συνήθη εὐμενῆ αἰσθήματα πρὸς τὸν νεαρὸν φίλον.

—Ἡ καρδία;. . . εἰπέτε μοι, παρακαλῶ Δὸν Ἰανουάριε, τί εἶναι ἡ καρδία;—Θέλετε νὰ σᾶς ἀπαντήσω φυσιολογικῶς ἢ ποιητικῶς; ἀπεκρίθη οὗτος πρὸς τὸν ἐρωτῶντα, ἀφοῦ ἔστη ἐπί τινας στιγμὰς ἀναδιφῶν διὰ τῶν γλυκυτέρων ἀρκαδικῶν ἀναμνήσεών του κομψήν τινα ἰδέαν κατήλληλον εἰς τὴν περίστασιν. Ὁ Εὐγένιος ἐφαίνετο ὅτι ἔστρεψε τὸν νοῦν του ἀλλαχοῦ, ἢ εἰς τοὺς λήρους τοῦ Δὸν Ἰανουαρίου, ὅστις μετὰ μεγάλης αὐταρεσκείας εἶχεν ἀνακαλύψει ὅτι ἡ φλὲψ ἐκείνη τοῦ ποιητικοῦ οἴστρου ἦν ἐνόμιζεν ἐν ἑαυτῷ ἐπεζηραμένην, ἦτο στάσιμος καὶ δὲν ἔχῃζεν ἢ εὐκαιρίας τινὸς, ὅπως ἐκχειλίσῃ πλήρης καὶ ἄφθονος. Ἀλλὰ τὸ ἐναγώνιον τοῦ ἀκροατοῦ του, ἔθηκεν ἐπὶ τέλους πέρας εἰς τὴν συζήτησιν.

Βαρυνθεὶς καὶ ἀπδιάσας ὁ Εὐγένιος χωρεῖ πρὸς αὐτὸν, ἐπιθέτων δὲ τὴν χεῖρα κεκλεισμένην ἐπὶ τοῦ στήθους του, ἀνακράζει·—Ἡ καρδία εἶναι ὅ,τι δὲν ἐσκίρτησέ ποτε ἐνταῦθα. Πολὺ καταλλήλως εἶχεν ὑποδείξει οὗτος τὴν θέσιν ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ἱερέως, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἔμεινεν ἐμβρόντητος, ἀλλὰ ταχίστα κυριευθεὶς ὑπὸδικαίας ἀγανακτήσεως, τανύει τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐμπήγει ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας εἰς τοὺς θύλακας τοῦ ἐπενδύτου καὶ κινεῖται ὅπως ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ προπέτους· δὲν σαλεύει ὅμως, ἀλλ' ἐξογκώνει τὰς παρειὰς καὶ φριμάσσει. Ὁ ἕτερος, ὅστις ἅμα κατελήφθη ὑπὸ τῆς παραφόρου ἐκείνης ὁρμῆς, πάραυτα ᾐσθάνθη ζωηροτάτην μεταμέλειαν, ἀναλαμβάνει ἐξωτερικῶς ἦθος οἰκέτου μετανοοῦντος, ὅπως ἀφοπλίσῃ κατὰ τὴν πρώτην ἔκρηξίν της, τὴν ὀργὴν τοῦ ἱερέως, ταλαντευομένου ἐὰν ἡ προπηλάκισις ἐκείνη ὤφειλε νὰ θεωρηθῇ ὡς παρεκτροπὴ παιδίου, ἢ ὡς ὕβρις προσαφθεῖσα εἰς εὐπατρίδην, ἐκκλησιαστικὸν, ἢ ποιητήν! Καὶ ἐνταῦθα, ἀλλοιωθέντος τοῦ προσώπου του, θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἡ συνείδησις τὸν ἔτυπτεν, ἀλλ' ἡ ἀνάμνησις ὅτι εἶχεν ἀναγορευθῇ ποιητὴς τῇ ὁμοθύμῳ συναινέσει πεντήκοντα καὶ ἐπέκεινα ἀκαδημαϊκῶν, ἀπεδίωξε τοὺς ἐλέγχους του, ἡ δὲ μεγίστη περὶ αὐτοῦ ἰδέα μεγαλύνουσα τὴν ὕβριν, ἔμελλε νὰ τὸν καταστήσῃ ἀμείλικτον. Τοσοῦτον βλοσυρὸν ἦτο τὸ βλέμμα ὅπερ ἐξηκόντισε τὴν στιγμὴν ἐκείνην πρὸς τὸν ὑβριστήν! Ἐνῷ δὲ διὰ τῆς ταχύτητος τοῦ λογισμοῦ διεξήγετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ τοῦ νοὸς φίλου ἡ ὑπόθεσις ἑτέρου φίλου, ὁ δικαστὴς προσήλου τὰ ὄμματα εἰς τὰ τοῦ ἐνόχου, ἱκετεύοντος ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ ᾐσθάνετο κατανυσσόμενος κατὰ τὴν ἐκφώνησιν τῆς ἀποφάσεως. Ἡ πλάστιγξ τέλος ἔκλινε πρὸς τὴν συγγνώμην. Διὰ τῶν βλεμμάτων ὁ ὑβριστὴς εἶχεν εἴπει πρὸς τὸν ὑβρισθέντα «ἥμαρτον», ὁ δὲ ὑβρισθεὶς ὡσαύτως ἀπήντησε πρὸς τὸν προσβολέα, σὲ «συγχωρῶ». Ἰδοὺ δὲ οἱ βραγίονές των ἀμοιβαδὸν ἀνοίγονται, καὶ ὁ μὲν ἐναγκαλίζεται καὶ θλίβει εἰς τὸ στῆθος τὸν ἕτερον· ὁ ἀγαθὸς Δὸν Ἰανουάριος ἦτο τόσον τεταραγμένος κατὰ τὰς λεπτοτέρας καὶ πλέον εὐαισθήτους αὐτοῦ ἴνας (χάριν τῆς προηγουμένης παθητικῆς διαθέσεως, εἰς ἣν τὸν ἐνέβαλεν ἡ ἐλεγειακὴ φλὲψ ἥτις εἶχεν ἀναβλύσσει ἐν ἑαυτῷ) ὥστε ἤρχιζε νὰ ὀλολύζῃ ὡς νὰ ἤθελε νὰ κλαύσῃ.—Ἡ ὀργὴ εἶναι θηρίον ὅπερ διέρχεται διὰ τοῦ στήθους μου, ἀλλὰ δὲν διαμένει ἐν αὐτῷ, εἶπεν ἀπομάσσων διὰ τοῦ ὀπισθίου μέρους τῆς χειρὸς ἓν δάκρυ, ἀμφότεροι δὲ ὅπως παραμυθήσωσιν ἀλλήλους μετέβησαν πρὸς τὴν Βαρωνίδα.

Οἰκιακαί τινες ἐπιβλέψεις ἃς ὁ αἰδεσιμώτατος ἐξήσκει ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Κυρίας, κατεῖχον αὐτὸν ἐκτὸς τοῦ καταλύματος, ἔνθα ἀπό τινος εὑρίσκετο ὁ νεανίας κατάμονος μετ' αὐτῆς.—Αὕτη ἔμελπεν, οὗτος δὲ ἤκουε τὸ ᾆσμά της, ὅπερ τῷ ἀνεκάλει τὴν δραστηρίαν δύναμιν, ἥτις συνεκίνησέ ποτε τὰ συμπεπυκνωμένα θέατρα. Ψυχὴ καὶ ζωὴ ἐξηρτῶντο ἐκ τῆς ᾠχρᾶς καὶ παλμώδους ἐκείνης φωνῆς· ἐνίοτε ὀργὴ, μανία, παραφορὰ μυρίων ἀντιθέτων αἰσθημάτων ἔπαλλον ἐν τῷ στήθει της, συμπαρασύροντα θιαίως τὸν ἀκροατὴν εἰς τὸν στρόβιλον τῶν παθῶν· ἐνίοτε δὲ ἄφατος περιπάθεια, πλήρης ἡδείας μελῳδίας καὶ ἀφελοῦς χάριτος, ἥτις ἀνεγεννᾶτο καὶ ἐπηύξανε, καθισταμένη ἀείποτε γλυκυτέρα. Αὕτη ἦτο ἡδυπαθὴς καὶ εὐάρεστος γοητεία τῶν ἐσωτερικῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς, διατεθειμένων εἰς αὐτόματον καὶ ἤρεμον κίνησιν, χωρὶς οὐδεμία νὰ ὑπερνικᾷ τὴν ἄλλην, ἀλλ' ἅπασαι ταὐτοχρόνως καὶ ὁμοιομόρφως διαριθμούμεναι διετέλουν εἰς ἄπειρον θυμηδίαν, ἥτις ἐπλήρου χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως τὴν ὕπαρξιν τοῦ Εὐγενίου, καθημένου παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς ἀοιδοῦ καὶ βλέποντος τὴν ὄψιν αὐτῆς ἀείποτε ζωοποιουμένην ὑπὸ τῶν μυχίων παρορμήσεων.—Νικηθεὶς ἐκ τῆς ἐκφράσεως, ἤρξατο κατὰ τὸ σύνηθες νὰ παραληρῇ οὕτως, ὥστε καί τοι ἡ ἀρχαία Σειρὴν ἦτο πλησίον του, οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπεν ἢ ἤκουεν, εἰμὴ ψυχὴν ἀνανεωθεῖσαν ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς ἁρμονίας, ἥτις δι' ἰσαγγέλου λαλιᾶς τῷ ὑπέμνησκε τὴν γλῶσσαν τῶν εὐαρεστοτέρων ἐτῶν. Τέλος ἔξαλλος ἐκ τῶν θελγήτρων τοῦ ᾄσματος, ἐγερθεὶς τῆς ἕδρας του, ἤρχισε νὰ περιέρχηται τὸ δωμάτιον ἀνακράζων μεγαλοφώνως.—Θεία!. . Θεία!. . .

Ἡ Βαρωνὶς, ἥτις ἐνησμένιζεν εἰς τὸν θρίαμβον ἐκεῖνον, ὁμοίου πρὸς ὅσους εἰς εὐτυχεστέρας ἐποχὰς προὐξένησεν καταληφθεῖσα ὑπὸ τῆς θέρμης ἣν αὐτὴ ἡ ἰδία ἀνέφλεξεν, ᾐθέλησε μεταβαλλομένη εἰς ἠθοποιὸν, νὰ παραστήσῃ τὸ μέρος τῆς ἐρωμένης, οὕτω δὲ ἐναντίον πάσης ἐπιθυμίας της διέκοψε τὸ θέαμα, καταστήσασα ὁλοπόρφυρον τὸν φρενήρη νεανίαν, ἕνεκα τοῦ ἀνοήτου ἐνθουσιασμοῦ του.

Ὦ; ὁ δαμασθεὶς ὄνος, ὅστις ἀνυψῶν τὴν ῥάχην ὅπως ἀντιλακτίσῃ, ἐνθυμούμενος δὲ τὰ ραπίσματα ἅτινα ἐπ' αὐτοῦ ἐπέπεσον, φέρει κάτω τὰ ὦτα καὶ πει-

θῶς ὑπείκει εἰς τὴν φόρτωσιν, οὕτω καὶ ὁ Δὸν Ἰανουάριος, ἐν τῷ μεταξὺ ἐπελθὼν, ἔστη μὲ τὸν πρῶτον πόδα ἐντὸς τοῦ κατωφλοίου τῆς θύρας, τὸν δὲ ἕτερον ἐκτὸς, καὶ ἤθελε νὰ ἴδῃ τὸ τέλος τῆς κωμικῆς σκηνῆς, καταπνίγων τὴν ὀργὴν ἥτις ἐπιρραντίζουσα διὰ τῆς χολῆς τὸ πρόσωπόν του, κατέστησεν αὐτὸ φρυνοειδές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ἡ Ἐπανάστασις.

Πολυάριθμα ἐργαστήρια περικοσμοῦντα τὴν πόλιν διὰ τῆς ἐπιδείξεως παντοειδῶν ἐμπορευμάτων ἐκτεθειμένων εἰς πώλησιν φαίνονται κεκλεισμένα· οὐδεὶς ἑτοιμάζεται νὰ ἐπιχειρήσῃ τὰς ἡμερεσίας ἐργασίας, τὸ πλῆθος δὲν βρίθει πλέον εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς πλατείας, σιωπᾷ ὁ συνήθης πάταγος τῶν ἁμαξίων καὶ ἁμαξηλατῶν, οὐδὲ ἐννοεῖ τις πῶς καὶ διατὶ τοσοῦτος λαὸς ἐξηφανίσθη, ὅπως ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν διόδον εἰς ὀλίγους καὶ σπανίους διαβάτας, οἵτινες ἔκπληκτοι καὶ ἔντρομοι περιπλανῶνται κατὰ στίφη σύνεγγυς τῶν ἄκρων τῆς ὁδοῦ.

Βαρὺς καὶ θορυβώδης ἦχος κώδωνος, διεγείρων τὸν λαὸν εἰς στάσιν ἀκούεται μακρόθεν μεμιγμένος μετὰ συνεχοῦς κρότου πυκνῶν πυροβολισμῶν, ὅστις ἐνίοτε ὑπερενικᾶτο ὑπὸ δούπου ὁμοίου πρὸς τὸν τῆς βροντῆς· ὅτε δὲ ἐπὶ στιγμὴν καταπαύει πᾶς μείζων θόρυβος, ἀδιάκριτοι, συγκεχυμέναι καὶ ἀπώταται φωναὶ, ὑπὸ τῆς βιαιότητος τοῦ ἀνέμου παραφερόμεναι, διαχύνονται εἰς τὸν ἥσυχον καὶ γαλήνιον αἰθέρα.

Ὁ Εὐγένιος προκύψας εἴς τι παράθυρον, ὅπερ ἐκ τῆς ὑψηλῆς θέσεώς του δεσπόζει μεγαλης ὁδοῦ, ὅτὲ μὲν γίνεται ὑπέρυθρος, ὁτὲ δὲ κάτωχρος καὶ ἡ συνεχὴς ρυτίδωσις τοῦ μετώπου του, ἡ ἀκινησία τῶν βλεφάρων καὶ ἡ συστολὴ τῶν ὀρρύων, καθιστῶσιν αὐτὸν ἔρμαιον ἀντιθέτων ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων. Ὁ Δὸν Ἰανουάριος ἱστάμενος ὄπισθεν αὐτοῦ, ἐν τῇ δεινῇ ἀγωνίᾳ ἥτις τὸν κατατρύχει, ἐρείδεται ἐπὶ τῶν ὤμων του, καὶ μηκύνει τὸν τράχηλον, προτείνων τὴν κεφαλὴν ἐκτὸς τοῦ παραθύρου. Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὦσανεὶ ἀμφότεροι τότε ἀνελάμβανον τὰς αἰσθήσεις, ἐρωτῶσιν ἀλλήλους διὰ τῶν βλεμμάτων, ἀκούοντες τὸν καλπασμὸν πολλῶν ἵππων καὶ βλέποντες τὸν λαὸν περιδεῆ νὰ στρέφηται ὅπως παρατηρήσῃ τὸ μέρος ἐξ οὗ ὁ θόρυβος ἐκεῖνος προήρχετο. Αἴφνης ἐφορμῶσι μανιωδῶς πολυάριθμοι ἴλαι ἱππικοῦ, τρέχουσαι ἀπὸ ρυτῆρος, μὲ γυμνὰ ξίφη, καὶ ἀνατρέπουσαι ὅλους ἐκείνους, οἵτινες σταματῶσιν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἕνεκα περιεργείας, ἢ διότι δὲν ἠδυνήθησαν ταχέως νὰ φύγωσι.

Ἐφρικίασεν ὁ Εὐγένιος εἰς τοιαύτην θέαν, καὶ ὁ θρῆνος γηραιοῦ τινος στρατιώτου ἀπομάχου, ὅστις ἀνεστραμμένος κατὰ γῆς ἐψηλάφει ἐν τῷ σκότει, δίκην τυφλοῦ, καὶ ματαίως προσεπάθει νὰ ἀνεγερθῇ, ἔτρωσε σκληρῶς τὴν καρδίαν του. Ἤθελεν ἀποσπώμενος ἐκ τοῦ Δὸν Ἰανουαρίου, πλήρης οἴκτου καὶ ἀγανακτήσεως, νὰ φωνάξῃ τι εἰς τὸν ἀλγοῦντα ἐκεῖνον, ἀλλ' ἀνοίξας τὸ στόμα, ὁ ἱερεὺς κατεπτοημένος ἔδραμε πάραυτα, ὅπως ἐμφράξῃ αὐτό. Ὁ γέρων ἐν τῷ μεταξὺ ἐγερθεὶς καὶ ἀναλαβὼν μεγαλοπρεπὲς ἦθος, ἐστράφη εἰς τὴν πρώτην γωνίαν τῆς ὁδοῦ ἣν εἶδε, καὶ ἀπῆλθε.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ βαδίζει διὰ τυμπάνων τὸ πεζικὸν κατὰ πολυαρίθμους στοίχους μετὰ τῶν σκαπανέων ἐπὶ κεφαλῆς, ἐφωδιασμένων ὑπὸ ἐπισκευῶν καὶ στρατιωτικῶν ἐπίπλων, καθόσον δὲ οἱ στρατιῶται προχωροῦσι πυκνῶς παρατεταγμένοι, ὁ Εὐγένιος αἰσθάνεται συντριβομένην τὴν καρδίαν ἐπὶ τῇ θέᾳ τοσαύτης προπαρασκευῆς ὅπλων καὶ ὁπλοφόρων πορευομένων μετὰ τρομεροῦ πολεμιστηρίου σαλπίσματος, ὅπερ ἀείποτε ἀπειλητικώτερον καθίσταται.—Τὸ ἀδελφικὸν αἷμα θέλει ἀναζητήσει σῖμα καὶ ἐκδίκησιν! λέγει καθ' ἑαυτὸν φρίττων ὁ νεανίας, ὡς νὰ ἀπηύθυνε τὸν λόγον εἰς τοὺς παροδίτας. Φοβερὰ πατροκτονία θὰ ἐπιπέσει ἐφ' ὑμᾶς, ἐπὶ τῶν τέκνων σας καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τοῦ μέλλοντος. Προσέξατε εἰς τὴν κραυγὴν τῶν μητέρων σας, τῶν γυναικῶν, τῶν θυγατέρων καὶ τῶν φίλων σας, διότι μόνον τὰ πεφιλημένα ταῦτα ἀντικείμενα ἐμπερικλείουσι τὰ τείχη τῆς πόλεώς σας. Καταστρέψατε αὐτὰ, πυρπολήσατε, ἀποτεφρώσατε τὴν ὡραίαν ταύτην πατρίδα· ἐρρέτω δὲ μετ' αὐτῆς, ἀποσπασθεῖσα μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς τελευταίας ρίζης πᾶσα ἐλευθερία σας. Εἶτα ἀπευθυνθῆτε εἰς τοὺς τυράννους, ὅπως λάβητε τὴν ἀμοιβὴν, ἣν ἔσχε ποτὲ ὁ προδότης τοῦ δικαίου, τὴν τιμὴν τοῦ αἵματος!—Ὁμὰς ἀσέμνων γυναικῶν μὲ ἀνοικτὰς ἀγκαλας θέλει παρουσιασθῆ ἐνώπιόν σας, ὑμεῖς δὲ θὰ στέψητε τὴν κεφαλὴν τῆς νόθου ταύτης γενεᾶς διὰ τοῦ διαδήματος ὅπερ ὤφειλε νὰ λάμπῃ ὑπερηφάνως ἐπὶ τοῦ μετώπου παντὸς ἐλευθέρου πολίτου, ἐκπέμποντες μανιώδη καὶ ἀσύνετον κραυγὴν, ἥτις θέλει ἀντηχήσει μέχρι τοῦ ᾅδου, χαροποιῶσα μεγάλως τοὺς δαίμονας.

Οὕτω παρελήρει ὁ Εὐγένιος, ταὐτοχρόνως δὲ ὁ Δὸν Ἰανουάριος, ἐκ τοῦ θεάματος τοσούτων φοβερῶν δυνάμεων, ἀρυόμενος οὐχὶ μόνον γενναιότητα, ἀλλὰ καὶ θάρρος τι ὡσεὶ μόνον πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ὑπεράσπισιν τῆς ἀτομικότητός του νὰ προέβαινεν ὁ στρατὸς ἐκεῖνος, ὑπετραύλισε. — Φάλαγξ καραβινοφόρων θὰ διαταράττῃ λοιπὸν τὴν ἡσυχίαν παντὸς πιστοῦ ὑπηκόου καὶ εὐγενοῦς; . . . . Ἡ ὕδρα τῶν Ἰακωβίνων θὰ ἀνεγείρῃ εἰσέτι τὴν κεφαλήν . . .—Καὶ ἄλλας λέξεις καὶ ἰδέας ἀσυναρτήτους, διότι σφοδρῶς εἶχε καταλάβει τὴν ψυχήν του ὁ φόβος προελθὼν ἐκ τοῦ συνεταίρου του, μεθ' οὗ οὐδόλως ἐπεθύμει εἰς τὰς ἐπικινδύνους ἐκείνας στιγμὰς νὰ ἔλθῃ εἰς πολιτικὰς συνδιαλέξεις. Ὁ Εὐγένιος χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ ἔτι ἂν ὁ ἱερεὺς ἤνοιξε τὸ στόμα, ἵστατο ἐπὶ τοῦ παραθύρου, ἡ δὲ ὀργή του κατηυνάζετο διορῶν ἐν τῷ προσώπῳ τῶν λεγεώνων ἐκείνων, τὴν ἀποστροφὴν ὅτι ἐκλήθησαν εἰς τοιαύτην ἐπονείδιστον καὶ ἀνιαρὰν ὑπηρεσίαν. Ὑποθέ-

· δὲ εἰς τοὺς στρατιώτας φρονήματα ὅμοια μὲ τὰ ἰκά του, ἐνόμιζεν αὐτοὺς λίαν παρωργισμένους ἕνεκα τοιαύτης ἀποτροπαίου βιαιότητος τῶν νόμων, καὶ τοὺς ἔβλεπεν ἤδη ἐν ἀδελφικῇ συμπνοίᾳ μετὰ τοῦ λαοῦ, οὐδόλως προσέχοντας εἰς τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν. Ἀνερχόμενος διὰ τῆς φαντασίας εἰς ὑψηλοὺς διαλογισμοὺς, ὁτὲ μὲν ἔτεινε τὴν χεῖρα, οἱονεὶ ἐπιθυμῶν νὰ ὑποδείξῃ τι, ὁτὲ δὲ συνεστέλλετο, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τῶν ὁπλοφόρων, ὅπως ἐμποδίσῃ τοὺς ἀξιωματικοὺς ἵνα μὴ κατ' οὐδένα τρόπον ἐκφέρωσι τὸ δεσποτικὸν νεῦμα, τὸ νεῦμα τῆς καταδίκης.

Αἴφνης, ἀπομακρυνομένων τῶν ταγμάτων, προβαίνει ἐκ τῶν στενωπῶν ἄπειρον πλῆθος λαοῦ καὶ χειρωνάκτων, παρακολουθούμενον ὑπὸ πολλῶν ἄλλων νεανιῶν, οἵτινες ἐκ τοῦ ἐνδύματος φαίνονται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν εὐπορωτέραν κοινωνίαν· ἅπαντες δὲ ἐκτοξεύοντες δεινὰς ἀρὰς, ἐπεκαλοῦντο διὰ μυρίων ἐξορκισμῶν καὶ διατόρων φωνῶν, τὴν ἀκεραιότητα τῶν συμπεφωνημένων συνθηκολογήσεων. Περὶ τὸ ἄπειρον πλῆθος συνωθεῖται συρφετὸς κατεσπευσμένως ἐλθὼν, μεταξὺ τοῦ ὁποίου φαίνεται ὁ μὲν ἄνευ χιτῶνος, ὁ δὲ ρακενδύτης καὶ ἀνυπόδητος· οἱ πλείονες ἄοπλοι, τινὲς μετὰ πυροβόλων, ἕτεροι ὡπλισμένοι διὰ πελέκεων, μοχλῶν, ραβδίων καὶ οἱωνδήποτε ἄλλων προσέφερεν εἰς τὰς χεῖράς των ἡ πρώτη ὁρμὴ αὐτῶν, ἐλλείψει καλλιτέρων ὅπλων. Τὸ πλῆθος, δίκην ἐξογκουμένου ποταμοῦ, πλημμυρεῖ τὴν ὁδὸν, ἥτις ἀντηχεῖ ἐκ τοῦ μεγάλου θορύβου, καὶ τρέμει οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τοσούτων μυριάδων ρωμαλέων ποδῶν. Οἱ δύο θεαταὶ καταληφθέντες ὑπὸ νέων ἰδεῶν, ὁ εἷς ὅλως ἐνθουσιῶν καὶ διάπυρος, ὁ δὲ ἕτερος δειλὸς καὶ ἄτονος, μένουσιν ἄφωνοι, χωρὶς νὰ ἀνταλλάξωσιν οὐδὲ μίαν λέξιν. Πλὴν ὁ Δὸν Ἰανουάριος παρατηρῶν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν, νὰ ἀναρτῶσιν ἐκ τοῦ ὕψους τὰ σχοινία ἐν οἷς ἐκρέμαντο ὀλίγον πρότερον οἱ φανοὶ, κατακερματισθέντες ἐκ τῆς μανιώδους παραφορᾶς τοῦ πλήθους, ἀνεμνήσθη ἄκων φοβεροῦ τινος ἐθίμου, ἐφαρμοζομένου εἰς ἄλλας ταραχὰς ἐπὶ τοῦ τόπου ἐκείνου, ἡ μόνη δὲ ἰδέα ὅτι τοιοῦτον ἔθιμον ἠδύνατο αὖθις νὰ ἀνανεωθῇ, ἀπῄτει ἀναγκαίως δύναμίν τινα, ὅπως καταπίῃ τὸν σιάλόν του, οὐχὶ ἀλλέως, ὡς ἐὰν ἠσθάνετο τὸν βρόχον, περὶ τὸν τράχηλον. Ὁ Εὐγένιος διέκοψε τὴν σιωπήν.—Νομίζω ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ ταύτῃ ὁμιλεῖ εἰσέτι μία λέξις· καὶ πάλλει χορδή . . . ἡ χεὶρ αὕτη ἠδύνατο νὰ περισφίγξῃ ἓν ξίφος . . . Ὁ Δὸν Ἰανουάριος μαντεύσας τὸν διαλογισμὸν τοῦ τολμητίου, τὸν θεωρεῖ ἀσκαρδαμυκτεὶ μὲ ὀφθαλμοὺς σεληνιαζομένου.—Νὰ διακινδυνεύσῃς τὴν ζωήν σου! . : ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ, καθότι ἡ μουσικὴ ἥτις ἠκούετο ἔξωθεν, ἐπέφερεν εἰς τὸ σῶμά του τοιούτους κλονισμοὺς, ὥστε ὁ μέγας τριγμὸς τῶν ὀδόντων ἐποίει αὐτὸν νὰ δάκνῃ τὴν γλῶσσαν εἰς πᾶσαν συλλαβὴν, ἣν ἐπειρᾶτο νὰ ἀρθρώσῃ· διὸ ἠρκέσθη νὰ θωπεύσῃ διὰ τῆς χειρὸς τὸν νεανίαν, ὡς ποιεῖ τις εἰς ὁρμητικὸν ἵππον ὃν θέλει νὰ κατευνάσῃ, ἀποσύρων αὐτὸν ἠρέμα ἐκ τοῦ παραθύρου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐγείρεται ἐν τῇ ὁδῷ αἰφνίδιος καὶ μέγας θόρυβος τὸ συνειλεγμένον πλῆθος ἑτοιμάζεται νὰ καταστρέψῃ τὸ λιθόστρωτον, ὅπως προμηθευθῇ νέα πρόχειρα μέσα προσβολῆς καὶ ὑπερασπίσεως· ἕτεροι εἰσβάλλουσιν εἰς τὰς ἰδιαιτέρας κατοικίας καὶ συναθροίζουσι τὰ μεταφερόμενα σκεύη ἐπὶ σεσωρευμένων λίθων, ἀνεγείροντες εἴδός τι ὁδοφράγματος κατὰ τῶν ἐχθρικῶν προσβολῶν.

Ὁ ἱερεὺς ἐκπεπληγμένος, ὀρθοτριχιῶν καὶ τρέμων συνελείσσετο περὶ τὸν Εὐγένιον καὶ διὰ παρακλήσεων καὶ προτροπῶν ἐπειρᾶτο νὰ ἐμποδίσῃ αὐτῷ τὴν διέξοδον, ἀλλ' ὁ τάλας ὅστις εἶχε σχεδὸν λειποθυμήσει ἐκ τοῦ φόβου, ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὠθούμενος ὑπὸ τοῦ ρωμαλέου νεανίου, ὅστις μετ' ἐπευσμένου βήματος ἐξῆλθε τῆς οἰκίας. Μόνος, ἐγκαταλελειμμένος, τὰ μέλη νεναρκωμένα ὑπὸ τοῦ φόβου, τί κάμνει ὁ Δὸν Ἰανουάριος; Λαμβάνει ἀπεγνωσμένως ἐγκόλπιόν τι, καθ' ὃν τρόπον ὁ ναυαγὸς σανίδα τινὰ, σχοινίον ἤ τι παρόμοιον.—Ζήτω τὸ σύνταγμα! Ζήτω τὸ σύνταγμα! φωνάζουσι χίλια στόματα ἔξωθεν.—Αὐτὸ τὸ σύνταγμα, ψιθυρίζει ὁ ἱερεὺς ἀμίσσων διὰ τῶν ὀνύχων τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου —Ἀλλ' ὁ θόρυβος τῶν ὅπλων ἀκούεται πλησιέστερος, αἱ βόμβαι, καίτοι τὸ μῆκος τοῦ διαστήματος εἶχον ἐλαττώσει τὴν ὁρμήν των, συνέτριψαν τὰ παράθυρα. Σφαῖρά τις εἰσέρχεται πλαγίως εἰς τὸ δωμάτιον μεταξὺ σωροῦ ἐρειπίων καὶ ξύλων· ἡ αὐλὴ πληροῦται οἰμωγῶν, κλαίουσι τὰ παιδία, αἱ γυναῖκες ὀδύρονται, ὁ δὲ χείμαρρος τῶν ὁπλοφόρων προχωρεῖ.—Μὴ παρίδῃς ἡμᾶς διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν, ταχὺ τὸ ἔλεός σου ἄς ἐπιτευχθῇ πρὸς ἡμετέραν σωτηρίαν . . . ὑπετραύλιζεν ὁ Δὸν Ἰανουάριος, ἀλλὰ πάραυτα ὁ φόβος κλείει τὸν λάρυγγά του, θεωρῶν κυλινδούμενα περὶ αὐτὸν ἅπαντα τὰ ἀντικείμενα μετὰ βιαίας κινήσεως. Ὡς δὲ νὰ ἔβλεπε τὸν κόσμον συντετριμμένον εἰς θρύμματα καὶ κατεδαφιζόμενον ἐκ θεμελίων, ἐπισκοτίζεται πᾶσα ἰδέα τοῦ νοός του, καὶ στένων κάθηται ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου.

Δεινὴ καθίσταται ἡ σύγκρουσις τοῦ στρατοῦ μετὰ τοῦ λαοῦ. Ὁ Εὐγένιος συναντᾶται μετὰ τοῦ ἀπομάχου ὃν πρὸ ὀλίγου εἶδεν, ὅστις μόλις ἐνεχείρισε τῷ νεανίᾳ τὰ ὅπλα του, ἠφανίσθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς μελανῆς ὁμάδος, περιστρεφομένης εἰς δίνας καπνοῦ καὶ σπινθηροβολούσης ὑπὸ ζωηροῦ πυρός. Πᾶν τὸ ἱκανὸν πρὸς βλάβην ἀποβαίνει ὄργανον πολέμου, καὶ καταστροφῆς· στρωμναὶ, μάρμαρα, ὕαλοι, ἀγγεῖα παντοειδῆ, ἐπιπίπτουσι δίκην χαλάζης ἐκ τῶν παραθύρων, καὶ ὅσα δὲν ἐπρόφθασαν νὰ ρίψωσιν ἀπομένουσιν ὅπως φέρωσι πρόσκομμα εἰς τὸ ἱππικὸν καὶ τὰς τακτικὰς ἐφόδους τοῦ πεζικοῦ. Οἱ φονευόμενοι θρηνοῦσι μετ' ἀσθενοῦς φωνῆς, καὶ ζητοῦσιν ἐκδίκησιν παρὰ τῶν μανιωδῶν, οἵτινες διαβαίνουσιν ἐπ' αὐτῶν, εἴτε παρὰ τῶν συνεταίρων των οἵτινες ἐξ ἑνὸς, καὶ ἐξ ἑτέρου μέρους, ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν, ῥίπτουσι τὸ πῦρ, ἀραιοῦντες τὰς φάλαγγας τοῦ

λαοῦ· ἀλλ'ἀντὶ ἑνὸς ἐκ τῶν ζασιεζῶν πίπτοντος, ἑκατὸν ἕτεροι ἀπέρχονται.

Τὰ ὕδατα τοῦ Σηκουάνα παρασύρουσι τὰ πτώματα· αἱ ὁδοὶ καταπόρφυροι ἐκ τοῦ αἵματος βρίθουσι νέων μαχητῶν φοβερῶν καὶ ἀπαισίων τὴν ὄψιν· οὗτοι ἐπιπίπτουσι πρὸς τοὺς στρατιώτας, οὐδόλως ἐπηρεαζόμενοι ἐκ τῆς ἀνισότητος τῶν ὅπλων, ἢ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πολεμίων· κατατροπωθέντες δὲ ὑπὸ τοῦ πυροβολικοῦ, ἂν οἱ πρῶτοι πέσωσιν, ἄλλοι εἰσέρχονται, ἂν δὲ καὶ οὗτοι ἀποθάνωσιν, ἕτεροι λίαν ἐξημμένοι ἑτοιμάζονται νὰ προσβάλωσι τὰ ὁδοφράγματα, ἕως οὗ ἡ ἐπιμονὴ τῆς μεγίζης ἀνδρείας κατάξῃ τὴν νίκην. Ἅπαν δὲ τὸ πλῆθος ἀναρριχώμενον ἐπὶ σωροῦ πολλῶν πτωμάτων, μεταβάλλεται εἰς ρωμαλέον στράτευμα διοικούμενον ὑπὸ ἐμπειροπολέμων στρατηγῶν.

(ἕπεται συνέχεια) Δ· Α. Τ

ΤΟ ΥΠΕΡΤΑΤΟΝ ΟΝ.

Τὸ θεῖον ὄν ἔστι πράγματι τὸ μόνον θετικὸν καὶ ἀληθὲς ὄν, ὅπερ ἐπεζιοῦται τῆς ἐπωνυμίας ταύτης. Ἔστι μόνον καθὸ αὐθύπαρκτον, καθότι ἡ ὕπαρξις καὶ ὁ ἀΐδιος αὐτοῦ βίος οὐδόλως εἰσὶ τυχαῖα. Ἔστι τὸ μοναδικὸν ὄν, τὸ ὂν τῶν ὄντων. Δὲν ὑπάρχει παντάπασιν οὔτε ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ὄν ἐκτὸς αὐτοῦ, ἐπειδὴ αἱ μόναι ἀληθεῖς ἰδιότητες ἃς αὐτὸ ἐδωρήσατο ἡμῖν πρὸς ἐπίγνωσιν, ἐκπηγάζουσιν ἐξ αὐτοῦ. Τὸ ἀγαθὸν, τὸ ὡραῖον, τὸ δίκαιον, τὸ τίμιον, ἀπορρέουσιν ἐκ τοῦ κόλπου του καὶ συμμετέχουσι τῆς οὐσίας αὐτοῦ. Τὸ κακὸν, τὸ δυσειδὲς, τὸ ἄδικον, τὸ αἰσχρὸν εἰσὶν αἱ ἀρνήσεις του. Ἔστι τὸ χρῆζον ὄν, διότι ἄνευ αὐτοῦ οἱ κόσμοι ἤθελον ὑπνώττει αἰωνίως ἐν τῇ μηδαμινότητι. Ὁ πλανήτης οὗτος ὅστις μὲ φέρει, μοὶ ὑποδεικνύει μυρίας εὐμεταβλήτους μορφὰς· ὁ τῶν φυτῶν ὀργανισμὸς, τῶν ρευστῶν ἡ κίνησις, οἱ ποικίλοι τῶν στερεῶν σχηματισμοὶ καὶ ὁ συγκερασμὸς τῶν μὲν μετὰ τῶν δὲ, πιστοποιοῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ δαιμονίαν ἐμφάνισιν. Τὰ ζῶα διατρέχουσι τὸν πλανήτην τοῦτον ἐφ' ὅλης τῆς ἐκτάσεως, ὡς δραπέτιδες σκιαί· ὁ ἄνθρωπος μόνος αὐτὸς τρέμων, ριψοκινδυνεύει διά τινων βημάτων ἐπὶ τοῦ θεάτρου τούτου τῆς ἀπατηλῆς αἰσθήσεως. Ἀρχεται περιστάνων πρόσωπον ὅπερ ὀφείλει ἀλλαχοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ὡς προεῖπον ἤδη, ἡ πρωτίστη πηγὴ μὲ διαλανθάνει, ἐν πάσῃ δὲ ἀπορίᾳ δὲν διαβλέπω ἢ τὸ ὑπέρτατον ὄν, δηλονότι τὸν Θεὸν, ὅστις ἀξιοῦται τοῦ τίτλου τούτου, καθότι εἰς μόνον αὐτὸν ὑπάρχει ἡ κατάφασις καὶ ἡ πειθώ. Ἄνευ αὐτοῦ μηδὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ ἑρμηνεύσω. Ἡ βαρύτης τῶν στερρεῶν, ἡ βλάστησις τῶν φυτῶν, τῶν χυμῶν ἡ ἀφομοίωσις εἰς τὰ ἔμψυχα σώματα, ἡ αἴσθησις ἡ παραγομένη ἐκ τῆς λειτουργείας τῶν ὀργάνων αὐτῶν, ἡ διαμένουσα ἀντίληψις εἰς τὸν ἐγκέφαλον, αἱ σχέσεις αἵτινες ἕπονται, ἡ ἠθικότης ἡ προσαπτομένη τούτοις, πάντα τὰ φαινόμενα ταῦτα, μὲ συγχέουσι, μὲ θλίβουσιν, ἂν δὲν ὑπάρχει ἐκεῖνος. Τὰ πάντα ἀποκαλύπτονται, ἐξηγοῦνται καὶ βαίνουσιν ἐναρμονίως, ὅταν ἐννοήσῃ τις μεσολαβοῦσαν τοῦ Ὑψίστου ὄντος τὴν παρουσίαν. Λέγω λοιπὸν περὶ αὐτοῦ καὶ θέλει λέγω ἀείποτε ὅτι ὑπάρχει.

KERATRY. Δ. Δ Μ.

ΤΟ ΑΝΘΟΣ.

Τὸ ἄνθος εἶναι ἡ θυγάτηρ τῆς πρωΐας, τὸ θέλγητροτοῦ ἔαρος, ἡ πηγὴ τῆς εὐωδίας, ἡ χάρις τῶν παρθένων, ὁ ἔρως τοῦ ποιητοῦ.

Παρέρχεται βραχύβιον ὡς ὁ ἄνθρωπος, ἀποδίδων γαληνιαίως τὰ φύλλα αὐτοῦ τῇ μητρὶ γῇ. Τὸ μῦρον τῶν ἀρωμάτων του διατηρεῖται, ὡσεὶ θέλων νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ διάνοιά του ἐκπιζῇ τῆς βραχείας αὐτοῦ ὑπάρξεως. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔστεφε τὸν κρατῆρα τῶν συμποσίων καὶ τὰς πολιὰς τρίχας τοῦ σοφοῦ. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐκάλυπτον δι' αὐτοῦ τοὺς μάρτυρας καὶ τὸν βωμὸν τῶν ὑπογείων αὐτῶν ναῶν. Σήμερον εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἡμερῶν θέτομεν αὐτὸ εἰς τοὺς ἡμετέρους ναούς. Ἐν τῷ κόσμῳ ἀποδίδωμεν τὰς στοργὰς καὶ τὰ αἰσθήματα ἡμῶν εἰς τὰ χρώματά του. Ἡ ἐλπὶς ἔχει τὸ πράσινον αὐτῆς, ἡ ἀθωότης τὴν λευκότητά της, ἡ σεμνότης τὰς ροδίνου αὐτῆς χροιᾶς. Ὑπάρχουσιν ἔθνη ὁλόκληρα ἔνθα τὸ ἄνθος θεωρεῖται ὁ ἄριστος διερμηνεὺς τῶν αἰσθημάτων, βιβλίον θελξικάρδιον, οὔτε ταραχῶν, οὔτε πολέμων πρόξενον, ἀλλὰ μόνον διασῶζον τὴν πτερόεσσαν ἰσορίαν τῶν μεταβολῶν τῆς καρδίας.

CHATEAUBRIAND.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Συναγωνισμὸς ὡραιότητος εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν Παρισίων τοῦ 1878.

Ἐν τῇ παγκοσμίῳ ταύτῃ ἐκθέσει θέλει γίνῃ καὶ ὁ ἑξῆς ἀξιοπερίεργος συναγωνισμὸς, εἰς ὃν θὰ συμμεθέξωσιν ἅπασαι αἱ ὡραιότεραι γυναῖκες τοῦ κόσμου.

Ἑξήκοντα καὶ ἓν βραβεῖον διανεμηθήσεται. Ἐὰν ἡ κυρία ἡ λαβοῦσα τὸ πρῶτον βραβεῖον, καὶ ἥτις κηρυχθήσεται βασίλισσα τῆς ὡραιότητος, εἶναι πτωχὴ, θὰ λάβει ἐκτὸς τῶν ἐξόδων τοῦ ταξειδίου αὐτῆς καὶ τῶν τῆς διαμονῆς ἐξ ἡμερῶν ἐν Παρισίοις, μεγαλοπρεπές τι φόρεμα, καὶ 10,000 φράγκων συνειλεγμένα ἔκ τινος συνεισφορᾶς.

Ὁ συναγωνισμὸς οὗτος θὰ γίνει διὰ φωτογραφιῶν, ἡ δὲ ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπὴ θὰ σύγκειται ἐκ δύο ἀτόμων, ἑκάστου κράτους, ἀνδρὸς δηλ. καὶ γυναικός.

Αἱ μέλλουσαι νὰ συναγωνισθῶσι δὲν θὰ ἔχωσι περισσότερον τῶν 39 ἐτῶν, οὔτε ὀλιγώτερον τῶν 15. Προσέτι ὀφείλουσι νὰ πέμψωσι πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν δημοσίων ἔργων δύο φωτογραφίας ἡ μία ἐξ αὐτῶν θὰ παριστᾷ ὅλον τὸ σῶμα, ἡ δὲ ἑτέρα τὴν προτομήν.

Αἱ φωτογραφίαι αὗται θὰ συνοδεύωνται διὰ τοῦ ὀνόματο, καὶ ἐπωνύμου, ἡλικίας καὶ ἐπαγγέλματος, τῆς ἐθνικότητος καὶ τοῦ τόπου εἰς ὃν αἱ συναγωνισθησόμεναι εὑρίσκονται, καὶ ὑπὸ δύο φράγκων, ἅτινα θὰ χρησιμεύσωσι διὰ τὰ ἔξοδα τῆς ἐπιστροφῆς τῶν φωτογραφιῶν.

Αἱ φωτογραφίαι ἀποστέλλονται μέχρι τῆς 15 Δεκεμβρ ου 1877.

Ἐν Μασσαλίᾳ 1877. Δ. ΥΙΟΡΚ.

Ἐνδείξεις μακροβιότητος.

Ὁ πρὸς μακροβιότητα προωρισμένος ἄνθρωπος ἔχει τὰ ἑξῆς συστατικά. Ἀνάλογον καὶ μέσον ἀνάστημα· κρᾶσιν ὀπωσοῦν ἀνθηρὰν (ὑπερβολικὴ ἐρυθρότης κατὰ τὴν νεότητά του ἐστὶ σπανίως δεῖγμα μακροβιότητος)· κόμην κομψὴν μᾶλλον ἢ μέλαιναν· δέρμα ἰσχυρὸν, ἀλλ' οὐχὶ σκληρόν· κεφαλὴν ὀπωσοῦν μεγάλην· φλέβας εὐρείας περὶ τὰ ἄκρα τοῦ σώματος· ὤμους στρογγύλους μᾶλλον ἢ πλατεῖς· τράχηλον ὀπωσοῦν μικρόν· ὑπογάστριον οὐκ ἐξέχον· χεῖρας μεγάλας μὲν, ἀλλ' οὐ πολὺ ἐσχισμένας· πόδας παχεῖς μᾶλλον ἢ μακρούς· κνήμας σταθερὰς καὶ στρογγύλας· στῆθος ἐξέχον· φωνὴν ἰσχυράν· δύναμιν τοῦ κατέχειν τὴν ἀναπνοὴν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἄνευ δυσκολίας· αἰσθήσεις καλὰς, ἀλλ' οὐ πολὺ ἀβράς· σφιγμὸν βραδὺν καὶ κανωνικόν· στόμαχον ἔξοχον· ὄρεξιν καλήν· εὐπεψίαν· δίψαν ὀλίγην (μεγάλη δίψα ἐστὶ σημεῖον ταχεῖας μαρασμοῦ) Ἐν γένει δὲ πρέπει νὰ ἦνε φαιδρὸς, ὁμιλητικὸς, δραστήριος, χαρίεις, ἀξιέραστος, εὔελπις καὶ ἀπαθὴς πρὸς τὰς ἐντυπώσεις τοῦ μίσους, τῆς ὀργῆς καὶ τῆς φιλαργυρίας· τὰ πάθη αὐτοῦ οὐδέποτε καθίστανται λίαν ὁρμητικὰ ἢ καταστρεπτικά· ἀποφεύγει τὴν ὀργὴν, δεικνύει ἔξαψίν τινα, ἤτοι τεχνικὸν καὶ εὐγενῆ τινα πυρετὸν, ἄνευ πλημμύρας τῆς χολῆς· ἀγαπᾷ τὴν ἐργασίαν, καὶ ἰδίως τὴν ἥσυχον μελέτην καὶ τὰς εὐαρέστους θεωρίας· ἔστι φίλος τῆς φύσεως καὶ τῆς οἰκιακῆς εὐδαιμονίας· δὲν ἐπιδιώκει τὰς τιμὰς καὶ τὰ πλούτη, ἀποσκορακίζει δὲ πᾶσαν σκέψιν τῆς αὔριον.

ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ.

*** Ἡ φύσις παράγουσα τὸ χρυσίον, δὲν ἠδυνήθη νὰ προειδοποιήσῃ τοὺς μέλλοντας νὰ ἀγαπήσωσιν αὐτὸ, περὶ τῆς ἀθλιότητός των. Αὕτη ἐποίησεν οὕτως, ὥστε εἰς τὰς γαῖας ἔνθα παράγεται ὁ χρυσὸς, νὰ μὴ φύωνται οὔτε χόρτος, οὔτε ἄνθη, οὔτε ἄλλο τι τῶν χρησίμων, ὡσεὶ βουλομένη νὰ ἀναγγείλῃ ὅτι εἰς τὰς καρδίας ἐκείνας, ἐν αἷς ἡ ἰδιάζουσα καὶ ἐξαιρετικὴ ἐπιθυμία τοῦ μετάλλου τούτου ἤθελε γεννηθῆ, δὲν θὰ ἠμενεν οὔτε σπινθὴρ ἀρετῆς καὶ τιμιότητος (Σαρών.)

*** Ὁ Θεὸς εἶνε ὑπὸ τὰ πάντα καὶ τὰ πάντα κρύπτουσι τὸν Θεόν. (Οὐγώ).

*** Διατί ἡ Παρθένος ζωγραφίζεται πάντοτε μὲ πρόσωπον καὶ ἦθος νεανικόν! Διότι ἡ ἀγνότης τῶν αἰσθημάτων εἶνε νεότης διηνεκὴς τῆς ψυχῆς. (Θωμασῖος)

ΕΛΕΓΕΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΝΑΡΗΝ

ΥΠΟ

Δ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Εἶναι ἤδη γνωστὸν καὶ τοῖς ἄκρῳ δακτύλῳ ἁψαμένοις τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὅτι ὁ ποιητικὸς κάλαμος τοῦ Κ. Ἀρ. Βαλαωρίτου, οὐ μόνον κατεπλούτησε τὴν ἐθνικήν μας ἐν γένει φιλολογίαν, ἀλλὰ καὶ ἰδίως κρίνεται ὡς μία τῶν ἀφθονωτέρων καὶ ἁγνοτέρων γλωσσολογικῶν πηγῶν, ἐξ ἧς ὁ Γραμματικὸς δύναται ἀδεῶς ν' ἀρυσθῇ τοὺς κανόνας του πρὸς διάπλασιν τοῦ εἴδους τῆς γλώσσης, καὶ ὁ λεξικογράφος νὰ συλλέξῃ τὸ ὑλικόν του πρὸς πλουτισμὸν αὐτῆς. Ἐκ τῶν προτφάτων ἔργων τοῦ δημοφιλοῦς τούτου ποιητοῦ εἶναι καὶ τὸ δημοσιευθὲν ὀφελέστατον ΕΛΕΓΕΙΟΝ εἰς τὸν θάνατον τοῦ ἀθανάτου Κανάρη μας, οὗτινος πρὸς τὸ παρὸν ὀλίγα ἐξεδόθησαν ἀντίτυπα. Εἰς ἄλλην εὐκαιρίαν ἴσως λαλήσωμεν ἐκτενῶς περὶ τῆς καλλιλογικῆς ἀξίας αὐτοῦ, ὅπερ καθ' ἡμᾶς οὐδὲν ἐλαττοῦται τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἔργων τοῦ Κ. Βαλαωρίτου· νῦν δὲ σημειοῦμεν μόνον ὅτι ἡ Μοῦσα τοῦ ποιητοῦ παρίσταται πλέον ἢ ἄλλοτε συγκεκινημένη διὰ τὴν ἀπώλειαν ἐξόχου ἀνδρὸς, καὶ οἱονεὶ τεθαμβωμένη ἐκ λαμψεως παραδόξου τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἀρετῶν. Βλέπει τις αὐτὴν, ὡς ἄλλην μητέρα, ἥτις τὸ περιφανέστερον τῶν τέκνων της ἀπωλέσασα, ἀναπολεῖ μὲ σπαραγμὸν ψυχῆς τὸ ἔνδοξον αὐτοῦ παρελθὸν καὶ διορᾷ ἔκθαμβος ταπεινὸν καὶ ἀγνώριστον ναυτύλον, ἀνυψωθέντα εἰς ἀπίστευτον δόξης περιωπὴν ἐντεῦθεν, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἄλγους τῆς ἐκπλήξεως διατελοῦσα, ἐκβιάζεται νὰ φωνάζῃ·

Ποιὸς ἤθελε μαντεύσει,
Ὅτι θὰ σκύψει ξήσκεπος ἐμπρὸς 'ς τὰ 'λειψανά σου
Νὰ σὲ φιλήσῃ ἐγκαρδιακὰ, Κανάρη, ὁ Βασιλειάς σου;—

Καὶ ἀληθῶς τοιαῦτα φαινόμενα εἰσὶ σπανιώτατα, καὶ μόνη ἡ ἀρετὴ τοῦ γνησίου ἡρωϊσμοῦ δύναται ἐνίοτε νὰ φέρῃ εἰς ὄψιν τῶν ἀνθρώπων. Ναί,

Αὐτὴ Κανάρη, σῶβαψε τὸ σιδερένιον πύχη
Κ' ἔδωσε 'ς τὸ καράβι σου χίλια φτερὰ νὰ τρέχῃ...

Ἀλλὰ δυστυχῶς τὴν θείαν ταύτην ἀκτῖνα,

Σήμερα ποιὸς τὴν ἔχει;....

Ἀναζητεῖ ματαίως νὰ εὕρῃ ὁ ποιητὴς ἴχνη τοιαύτης ἀρετῆς, καὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του ἀνακράζει.

Κατάρα ἀκατανόητη ἄσπλαχνη, μαύρη μοῖρα,
Νἂν' οἱ νεκροί μας ἄφθαρτοι νἂν' ἡ ζωή μας στεῖρα.

Καὶ στεῖρα τῷ ὄντι ἀθανάτου ζωῆς παρίσταται σήμερον ἡ Ἑλλάς! ἡ Ἑλλὰς ζῇ μόνον διὰ τῶν νεκρῶν της!...

Ἐν Λευκάδι τῇ 6 Ὀκτωβρίου 1877. Ι. Ν. Σ.

Φίλος ἐπέστειλεν ἡμῖν ἐκ Λευκάδος τὸ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευθὲν ἐλεγεῖον τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ Α. Βαλαωρίτου ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Κανάρη μετὰ τῶν ὄπισθεν καλλιλογικῶν παρατηρήσεων, ἀξίων τοῦ ἔργου, ὅπερ τῇ ἀληθείᾳ, φαίνεται λαλοῦσα εἰκὼν τοῦ ἐξυμνουμένου ἥρωος τῶν θαλασσῶν.

Σ. τ. Δ.

ΚΑΝΑΡΗΣ

ὑπὸ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Τὴ νύχτα ποῦ παράδερνες μ' ἕνα δαυλὶ 'ς τὸ χέρι
Κ' ἐσπιθοβόλης κεραυνοὺς κ' ἔφεγγες σὰν ἀστέρι,
Ὅταν φτωχός, ἀγνώριστος, μικρός, χωρὶς πατρίδα
Τὴ ματωμένη ἐπλεύρωνες, Κανάρη, ναυαρχίδα,
Ἂν ὅταν ἀναπήδησες μὲ τὴν ὁρμὴ τοῦ στύλου
Μέσα 'ς τὴ μαύρη τὴ σπηλιὰ τοῦ Καραλῆ τοῦ σκύλου,
Κανένας μάντης σὔλεγεν ὅτι θὰ νἄλθη ὥρα
Νὰ ἰδῇς, Κανάρη, ἐλεύθερη τὴ δύστηχη τὴ χώρα
Πῶρευ' ἑτοιμοθάνατη,—ὅτ' ἤθελες φωτίσει
Μ' αὐτῷ τ' ἀστροπελέκι σου 'Ανατολὴ καὶ Δύση,
Ὅτι θὰ γένῃς ζωντανὴ τοῦ γένους σου σημαῖα,
Ὅτι θὰ πᾷς μακρὰ μακρὰ νὰ φέρῃς βασιλέα,
Καὶ χίλια δαφνοστέφανα ὁ κόσμος θὰ νὰ βάλῃ,
Κανάρη, 'ς τ' ἀπροσκύνητο, καθάριο σου κεφάλι,
Ὅτι πρὶν πέσῃς καταγῆς θὰ σοῦ δωθῇ κ' ἡ χάρη
Νὰ ἰδῇς νὰ λάμψῃ ἀνέλπιστο, παρήγορο δοξάρι
Ὅπου ἐβασίλευε παλιό, κατάπυκνο σκοτάδι,
Ὅτ' ἕνα γένος σύψυχο τοῦ λάκκου σου τὸν ᾅδη
Θὰ ἐδρόσιζε μὲ κλάμματα ὁποῦ θὰ ν' ἀναβρᾶνε
Μέσ' ἀπ' τὰ φυλλοκάρδια του κι' ἀθάνατα θὰ νἆναι,
Ὅτι θὰ σκύψῃ ξήσκεπος ἐμπρὸς 'ς τὰ λείψανά σου
Νὰ σὲ φιλίσῃ ἐγκαρδιακὰ, Κανάρη, ὁ Βασιλιᾶς σου, —
Ἂν ἕνας μάντης τἄλεγε ποιὸς ἤθε τὸν πιστέψει; ...
Μόνος ἐσὺ ποῦ γνώριζες ὅτ' εἶχανε φυτέψει
Βαθειὰ, βαθειὰ 'ς τὰ σπλάχνα σου τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ σου
Βοτάνι παντοδύναμο, τροφὴ τοῦ κεραυνοῦ σου,
Τὴν πίστη τὴν ἀκλόνητη 'ς τοῦ ἔθνους σου τὴν τύχη....
Αὐτὴ, Κανάρη, σῶσαψε τὸ σιδερένιον πύχη
Κ' ἔδωσε 'ς τὸ καράβι σου χίλια φτερὰ νὰ τρέχῃ....
Σήμερα ποιὸς τὴν ἔχει;...

Ἄχ! δὲν τὸ πίστευα ποτέ!... Πέρυσι 'ς εἶδ' ἀκόμα
Συγνεφιασμένον, κάτασπρον 'ς τὸ φτωχικό σου στρῶμα
Σὰν κοιμισμένη θάλασσα 'ς τὲ ταπεινὸ ἀκρογιάλι
Ὀπ' ὀνειρεύεται κρυφὰ καμμιὰν ἀνεμοζάλη
Γιὰ νὰ μουγγρίσῃ φοβερά... Καὶ σήμερα κοφάρι!..
Ἔγηρα τότ' ἐφίλησα τ' ἀνδρεῖά σου, Κανάρη,
Τὰ λιοκαμμένα δάχτυλα κ' ἔνοιωσα κάθε ρόγα
Πῶβραζε μέσα κ' ἔλαμπε μὲ τὴν παλιά σου φλύγα.
Ἔτρεμα ἐμπρός σου, ἐδάκρυζα, μῶδωκες τὴν εὐχή σου,
Μοῦ τίμησες τὸ μέτωπο μ' ἕνα θερμὸ φιλί σου
Καὶ μοῦπες λιονταρόκαρδε—«Μὴν κλαῖς, δὲ θὰ πεθάνω,
Πρὶν ξανανιώσω μιὰ φορὰ καὶ πρὶν νὰ ξεθυμάνω.»

Κι' ἀπίθανες! κ' ἐσβύτηκες!... Τὰ ῥιζιμιὰ κ' οἱ βράχοι,
Δὲ σκιάζονται γεράματα καὶ 'ς τοῦ βουνοῦ τὴ ράχη
Ὀλόρθο μένει ἀκλόνητο, χιλιόχρονο πρινάρι
Καὶ μάχεται μὲ τὰ στοιχειά.... Καὶ σὺ καὶ σὺ, Κανάρη,
Ποῦλθες 'ς τὴ γῆ θεόχτιστος κι' ὅπ' ὅταν ἐθεωροῦσε
Τὸ χιόνι 'ς τὸ κεφάλι σου κανεὶς π' ἀσπροβολοῦσε
Ἐπίστευεν ὅτ' ἔβλεπε τὸν Ὄλυμπο ἐμπροστά του
Μὲ τὴν ἀθανασία του, μὲ τὴν παλληκαριά του,
Ἐσὺ σωριάζεσαι μὲ μιᾶς;... Μέσα 'ς τὰ χώματά σου
Θὰ καταπιάσῃ ἠφαίστειο ἢ θὰ σβυστῇ ἡ φωτιά σου;...
Κατάρ' ἀκατανόητη, ἄσπλαχνη, μαύρη μοῖρα
Νἂν' οἱ νεκροί μας ἄφθαρτοι, νἂν' ἡ ζωή μας στεῖρα.

Μαδουρῆ

Ὁ εἰλικρινὴς καὶ προσφιλὴς φίλος μου Ὑάκινθος, ὁ διακρινόμενος ἐπὶ ποιητικῇ φαντασίᾳ καὶ γλαφυρᾷ ὑφῇ, εὑηρεστήθη πρὸ καιροῦ νὰ μοὶ ἀποστείλῃ καὶ ἀφιερώσῃ τὸ κατωτέρω εἰδύλλιον, ἀντάξιον προϊὸν τῆς εὐφαντάστου μούσης του Δημοσιεύων τοῦτο δράττομαι τῆς εὐκαιρίας νὰ ἐκφράσω καὶ δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην μου τῷ ἀγαστῷ τούτῳ φίλῳ διὰ τὰ πρὸς ἐμὲ φιλικὰ αὐτοῦ αἰσθήματα, συνάμα δὲ τὸν παρακαλέσω νὰ μὲ συγχωρήσῃ, ἂν ἄνευ προηγουμένης αὐτοῦ ἀδείας, δημοσιεύω αὐτό.

ΜΕΛΙΣΣΑΙΟΣ.

Ο ΞΑΝΘΟΣ ΚΑΙ Η ΜΑΝΑ ΤΟΥ.

(Εἰδύλλιον)

Τῷ ἀγαθῷ καὶ ἀδρῷ Μελισσαίῳ,
Φίλῳ κρύπτοντι μὲν τοῖς ἄλλοις ἐνίοτε τὸ ὄνομά του
Πλὴν εἰς ἐμὲ ἀποκαλύπτοντι πάντοτε τὴν καρδίαν του.

Α'.

Ὁ Ξάνθος εἶνε τρυφερὸ, ἐννιὰ χρονῶν' ἀγόρι,
Τὸ 'γέννησεν ἡ Ἄνοιξι μαζῆ μὲ τὸν Ἀπρίλη·
Τ' ἀρέσει πάντα τὴν αὐγὴ νὰ τρέχῃ 'ς τὸ λειβάδι,
Νὰ παίζῃ μὲ τ' ἀρνάκι του, νὰ παίζῃ μὲ τὴ Χρύσω—
Τὴ Χρύσω πῶχει τὰ μαλλιὰ χρυσᾶ σὰν τ' ὄνομά της.
Μὰ ὁ Ξάνθος, τώρα εἶνε καιρὸς, δὲν θέλει τὰ παιγνίδια,
Μὲ τ' ἀδελφάκι του· τ' ἀρνὶ, δὲν τρέχει 'ς τὸ λειβάδι,
Θωρεῖ 'στὴ φράχτη τὰ πουλιὰ, τ' ἀκούει νὰ κηλαϊδᾶνε,
Βλέπει τ' ἀγόρια νὰ πηδοῦν, ταῖς λιγεραῖς νὰ τρέχουν,
Κ' ἐκεῖνος φεύγει τὴ χαρὰ, χωρὶς νὰ τὴν ζηλεύῃ...

Β'.

—Γιατί, χρυσὸ καμάρι μου, γιατί, γλυκὸ πουλί μου,
Δὲν πᾷς νὰ παίξῃς νὰ χαρῇς, γιὰ νὰ χαρῇ, ἡ καρδία μου;
Γιατί, λουλουδὶ μου, εἶσ' ἀχνὸ, ἀχνὸ καὶ μαραμμένο,
Μὴ καθ' αὐγὴ ἡ μανοῦλα σου μὲ δάκρυα δὲν σὲ λούζει;
Ἄκου, ψυχή μου, τὸ γλυκὸ, τὸ ἔρημο τ' ἀηδόνι!
Γιὰ σὲ τ' ἀηδόνι κηλαϊδεῖ, γιὰ σὲ ἡ φλογέρα παίζει·
Σύρε νὰ πάρῃς τὴ Χρυσῆ, τ' ἀγαπητό σου ταῖρι,
Νὰ κόψτε νὰ μοῦ ῥίξετε λουλούδια 'σ τὴν ποδιά μου —
Ἡ Χρύσω, μάνα, εἶναι κακή! δὲν παίζω μὲ τὴ Χρύσω...
Εἰς τί τάχα τῆς ἔφταιξα καὶ κάθε ποῦ τὴ βλέπω
Τὰ γονατά μου τρέμοονε, τὸ φῶς μου σκοτιδιαζει;
Καὶ τί κακὸ τῆς ἔκαμα κῆ' ὅταν 'ς ἐμὲ σιμώνῃ
Μὲ κάνει καὶ ζαλίζομαι, καὶ χάνω τὴ λαλιά μου;...
Τὴ Χρύσω δὲν τὴν ἀγαπῶ, εἶναι κακὸ κοράσι!

Γ'

Ἔτσι τῆς κρένει τὸ φτωχό, κ' ἡ μάνα ποῦ τ' ἀκούει
Τρομάζει, μὰ τὰ λόγια του δὲν τὰ καταλαβαίνει·—
Παππᾶ μὴν κράξῃς, δύστυχη, γιατρὸ μὴν πᾷς νὰ φέρῃς·
Δὲν ἔχει βότανα ὁ γιατρὸς, ξόρκια ὁ παππᾶς δὲν ξέρει.
Ἐκεῖνο ποῦ σοῦ 'μάρανε, ποῦ φθείρει τὸ παιδί σου,
Καὶ δὲν κατέχει νὰ 'ς τὸ 'πῇ καὶ νὰ 'ς τ' ὁμολογήσῃ,
Κατάρα δὲν τὸ λέγουσι, ἀγάπη τ' ὀνομάζουν...
Ἀγάπη, κ' εἶνε θάνατος! ἀγάπη, κ' εἶνε τάφος!

(Ἰούλιος)

ΥΑΚΙΝΘΟΣ.